

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

SVERIGE 10.-
NORGE 10.-
DANMARK 12.-
INKL. MOMS

SEPTEMBER 6 · 86

29 augusti – 7 september äger den internationella filatelistutställningen rum, STOCKHOLMIA 86 i Älvsjö utanför Stockholm, den största satsningen någonsin i sitt slag i vårt land. Kungl. Myntkabinettet och Svenska Numismatiska Föreningen deltar med en egen exposition om mynt på frimärken med många originalmynt, medaljer och sedlar, bl a 10 daler s m 1644. Detta foto illustrerar artikeln Numismatisk filateli VI, som handlar om Amerikas frimärken med myntmotiv. Foto Gunnel Jansson, raëshmm.

SNF uppvaktar Konungen 142

Nya sedlar från Italien 144

Besvärlig mynträkning 146

Numismatik i fotografisk återgivning 148

Jag hade en dröm – om guld 153

Numismatisk filateli VI 157

SNF uppvaktar Konungen

Tisdagen den 17 juni i år uppvaktade SNF genom Göran Bergenstråhle, Frank Olrog och Torbjörn Sundquist Föreningens Høge Beskyddare. Vid audiensen överlämnades, som brukligt, ett exemplar av de medaljer som föreningen låtit slå sedan föregående besök. Vid detta tillfälle överräcktes årsmötesjetongen 1979 – som belöningsmedalj vanligen kallad kungamedaljen – med kung Carl XVI Gustafs bröstbild / Stockholms slott, sett från Gustav Adolfs torg. Kungamedaljen har blivit mycket uppskattad inte minst av utlänningar – mycket för motiven men också för att Léo Holmgren lyckats bra med porträttet. Ett exemplar av kungamedaljen överlämnades även som föreningens gåva till drottningen.

Utöver denna medalj fick kungen mottaga 1985 års årsmötesjeton med Torgny Lindgren och 1986 års med TG Appelgren. Efter överlämnandet av jetongerna orienterade föreningens ordförande kort om SNF's verksamhet. Vid den efterföljande korta frågestunden visade kungen att han vet en hel del om numismatiken och dess villkor och problem, inte minst vad gäller lokalfrågan, som han själv tog upp.

Bele

Mitt i City

PEO Mynt & Frimärken

Med stor sortering av

Mynt • Sedlar
Medaljer

Frimärken • Vykort
Aktiebrev • Tillbehör

Drottningg. 19, Box 16245
103 25 STOCKHOLM
Tel 08-21 12 10

Torbjörn Sundquist, Frank Olrog och Göran Bergenstråhle hos HM Konungen. Foto: Torbjörn Zadig, Lidingö.

Juniorträff!

Onsdagen den 8 oktober kl. 18.30 samlar SNF juniorerna till en träff på Sandhamnsgatan 50 A. (Riksantikvarieämbetets lokaler. Buss 41). I nästa nummer av SNT kommer det att närmare redogöras för programmet. Du som är junior: reservera redan nu denna kväll till en träff i numismatikens tecken; tag gärna med någon kompis, som är intresserad, även om han/hon inte (ännu) är medlem. Du lite äldre medlem, som känner någon yngre samlare: tala om för honom/henne om denna träff. Det är viktigt att man träffar likasinnade, inte minst när det gäller något så intressant som numismatik!

Rolf Sjöberg

HÅKAN WESTERLUND

Mynthandel

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Spec. sedlar
Betalar bra för sedlar
före 1930

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel 08/11 08 07

Glöm ej Stockholmia 86!

Kungl. Myntkabinettet och SNF deltar i denna internationella frimärksutställning i Älvsjö 29 augusti – 7 september. Vår gemensamma utställning kommer bli att visa de mynt, medaljer, sedlar som finns återgivna på frimärken. För närmare information om tider m m se annonser i dagspressen. Försumma inte detta jätteevenemang!

ORGAN FÖR
SVENSKA NUMISMATISKA
FÖRENINGEN

Östermalmsgatan 81
114 50 Stockholm
Telefon 08-67 55 98
(tisdag-fredag kl 10.00-13.00)
Svensk Numismatisk Tidskrift:
Postgiro 42 30 50-4
Bankgiro 219-0502
Svenska Handelsbanken
SNT utkommer den 1
i månaderna februari-maj och
september-december
Prenumeration: helår 75:-

ANSVARIG UTGIVARE
Nils-Uno Fornander

REDAKTION
Hans Franzén
Madeleine Greijer
(program, föreningar,
aktuella auktioner)
Torbjörn Sundquist (annonsering)
Manuskriptgranskning
Lars O. Lagerqvist
Redaktionsskreterare:
Margareta Klasén
(adress och telefon se ovan!)

ANNONSER

Bokning

Telefon 08-67 55 98 (kl 10-13)

Annonspriser exkl moms:

2 sidor (mittuppslag)	2 200:-
2:a omslagssidan	1 450:-
omslaget 4:e sida	1 800:-
1/1 sida (151×214 mm)	1 200:-
2/3 sida (99×214 mm)	850:-
1/2 sida (151×105 mm)	650:-
1/3 sida (47×214 mm)	450:-
1/4 sida (72×105 mm)	350:-
1/6 sida (47×105 mm)	250:-
1/12 sida (47×50 mm)	150:-

Sista materialdag:

Den 1:a i månaden
före utgivning
Heloriginalt
manus och gärna skiss.
Sändes till SNT,
adress enl. ovan.

*Annonser som ej är förenliga
med SNF:s, FIDEM:s och
AINP:s etik
kommer att avböjas*

Tryck: Ordfront, Stockholm 1986
ISSN 0283-071X

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Höstprogrammet 1986

Obs! Stockholmia -86 pågår 29 augusti - 7 september, Stockholmsmässan, i Älvsjö utanför Stockholm. Aven SNF deltar.

Övriga sammanträden kl 18.30 på Sandhamnsgatan 50 A, Stockholm:

Sept	17	Om kongressen i London föregående vecka. Deltagare berättar. Dessutom - tag med egna föremål du vet något om eller vill fråga om!
Okt	2	Medaljkonsten i Danmark och Norge före skilsmässan 1814. R. Jessen berättar.
	28	Om att specialsamla mynt med tonvikt på Kristinas kopparettören. Sten Törngren berättar.
Nov	18	Program meddelas senare.
Dec	10	Den sedvanliga julfesten med tävling, lotteri m m.

Årsmedalj

Svensk Numismatiska Föreningen har utgivit en årsmedalj över T G Appelgren. Här om kan Du läsa i föregående nummer s 133. Medaljen blev färdig till årsmötet och avbildas här. Den kostar 2 500 i 18 k guld och 110 i silver samt porto. Beställes t o m oktober från SNF:s kansli, därefter makuleras stämparna.

Foto Bengt A. Lundberg, raå, efter silverexemplar.

Adressändring

*Använd postens adress-
ändringsblankett, som du
sänder till:*

Svenska
Numismatiska
Föreningen
Östermalmsgatan 81
114 50 STOCKHOLM

SNF:s kansli

har postadress Östermalmsgatan
81, 2 tr ö g, 114 50 Stockholm.
Telefontid tisdag-fredag 10-13,
tel 08/67 55 98, besökstid 10.30-
12.30.

Meddelanden

från SNF fortsätter på s 142 och
151.

Nya sedlar från Italien

Av Rune Gustafsson

En ny sedelserie har utgivits av Banca d'Italia. Serien består av fyra olika valörer: 5.000 lire, 10.000 lire, 50.000 lire och 100.000 lire. Motiven på sedlarna i denna serie är hämtade från olika yrkeskategorier. Kända personer såsom Bellini, Volta, Bernini och Caravaggio har fått representera tonsättare, fysiker, skulptör respektive målare och har porträtterats. Man återspeglar härigenom olika århundranden såsom 1500-talet, 1600-talet, 1700-talet och 1800-talet.

Valören 100.000 utgavs under 1984 och var den första sedeln i den nya serien. Först under 1985 kom 50.000, därefter 10.000 och sist i serien 5.000 lire. Sedlarna är tryckta hos Officina della Banca d'Italia.

Vincenzo Bellini, tonsättare (1801–1835), se fig. 1. Bellini fick konservatorieutbildning i Neapel men lärde troligen mest av att på egen hand studera Haydn, Mozart och Pergolesi. Som operakompositör slog Bellini igenom med *Il pirata* (1827) och vann sedan världsrökt genom *I Capuleti ed i*

Moutecchi (1830) och huvudverken *La Sonnambula* (Sömngångerskan 1831), *Norma* (1831) och *I puritani* (Puritanerna 1835). Det originellt romantiska i Bellinis melodibildning fann genklang i Verdis och Wagners ungdomsverk liksom hos Chopin och Liszt.

Alessandro Volta, greve och fysiker (1745–1827), se fig. 3. Han ägnade hela sitt intresse åt fysikaliska studier, blev 1774 lärare vid gymnasiet i sin födelsestad Como och 1779 blev han professor i Pavia. År 1783 angav han principen för ett kondensator-elektroskop. 1796 meddelade han ett antal försök, bl.a. fundamentalförsök, och uppställde metallernas spänningskedja. År 1800 offentliggjorde han sin konstruktion av Volta-stapeln och av "bägarapparaten", sedermera kallad Voltas element. Efter 1800 upphörde Volta med sina vetenskapliga publikationer. År 1804 önskade han draga sig tillbaka från sin professur, vilket dock förvägrades honom av Napoleon, som icke önskade att universitetet därmed förlorade sin mest berömde representant. Volta fortsatte sin

tjänstgöring, men i mindre omfattning, fram till år 1819. Han utnämndes av Napoleon till greve och italiensk senator.

Gian Lorenzo Bernini, skulptör, arkitekt (1598–1680), se fig. 5. Bernini var en av barockens mest inflytelserika stilbildare och Italiens främste barockskulptör. Berninis skulpturer är ofta inträngande realistiska i form och rörelseskildring men uttrycker med stegrad intensitet och prakt sinnesstämningar och situationer. Ett exempel på detta är hans staty av Konstantin den store, på latin Constantinus I (280–337), romersk kejsare (se fig. 6). Konstantin utropades till kejsare av hären i Britannien vid faderns, kejsare Constantinus I:s, död år 306, vilket stred mot författningen och ledde till krig. År 325 grundade Konstantin den nya huvudstaden Konstantinopel (nuvarande Istanbul). Konstantin den store framstår som en av senantiens största härskargestalter.

Konstantin skapade ett livsdugligt mynt, "solidus", varigenom den långvariga penningkrisen övervanns. Solidus var ett romerskt guldmynt, som år 324 e.Kr. ersatte den äldre aureus och med oförändrad finhet (4,55g) präglades i det bysantiska riket till in på

Fig. 1. Foto (liksom 2–8) Bengt A. Lundberg, Råå.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

Fig. 5.

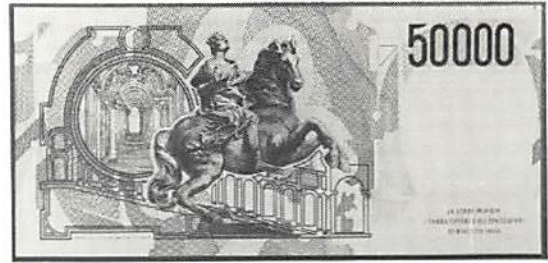

Fig. 6.

Fig. 7.

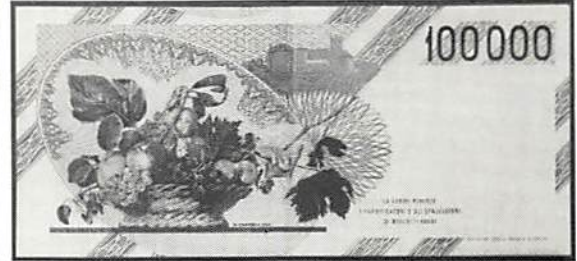

Fig. 8.

1000-talet. Det kom i samband med folkvandringarna på 400- och 500-talen även till Norden. Stora skattfynd har gjorts på Öland och fastlandet av detta mynt.

Bernini var verksam i Rom, där han 1629 dels fick i uppdrag att fullborda Palazzo Barberini med en monumental inre trappuppgång, dels att fullborda Peterskyrkan. Särdeles lyckad blev "Scala regia" (kungliga trappan), huvudtrappan i Vatikanen (se fig. 6) med perspektivistiskt verkande, på olika avstånd ställda kolonnpär, som direkt från Petersplatsens kolonnad för upp i palatsets inre. Tillkomstar är 1663.

Michelangelo Caravaggio, målare (1573–1610), se fig. 7. Caravaggio, som förde ett ostadigt liv, blev en av de avgörande utgångspunkterna för barockens måleri. Hans tidigare verk präglas främst av en energisk, nästan skulptural modellering och högt uppdrivna färger. Caravaggio formade sina religiösa målningar så att de syntes påtagligt nära den vardagliga verkligheten, men med ljusdunkel och en oerhört energisk komposition lyfte han scenerna över vardagen. Till hans mest dramatiska verk hör "Petrus' korsfästelse" och "Paulus' omvändelse", båda från 1601

och båda i kyrkan Santa Maria del Popolo i Rom.

Några fakta om nämnda sedlar:

5.000 Lire Färg: Mörkgrön samt flerfärgad. Daterad 4 jan. 1985 (Utgivningsår 1985).

Åtsidan: Porträtt av V. Bellini till höger.

Storlek: 70x125.

Vattenmärke: V. Bellini.

Frånsidan: Staty framför träd och stenpelare.

10.000 Lire Färg: Blå samt flerfärgad. Daterad 3 sept. 1984 (Utgivningsår 1985).

Åtsidan: Porträtt av A. Volta till höger.

Storlek: 70x133.

Vattenmärke: A. Volta.

Frånsidan: A. Voltas' mausoleum (gravbyggnad).

50.000 Lire Färg: Rödbrun samt flerfärgad. Daterad 6 febr. 1984 (Utgivningsår 1985).

Åtsidan: Porträtt av G.L. Bernini till höger.

Storlek: 70x149.

Vattenmärke: G.L. Bernini.

Frånsidan: I mitten Berninis rytartstaty av Konstantin, till vänster huvudtrappan i Vatikanen.

100.000 Lire Färg: Brun samt flerfärgad. Daterad 1 sept. 1983 (Utgivningsår 1984).

Åtsidan: Porträtt av Caravaggio till höger.

Storlek: 70x156.

Vattenmärke: M. Caravaggio.

Frånsidan: Korg med frukt till vänster.

KARLSKRONA MYNTHANDEL

Lennart Bertilsson
Hantverkargatan 11
371 35 KARLSKRONA

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Öppet månd–fred 10–17
tel 0455/813 73

Besvärlig mynträkning

I många artiklar och svar på insändare har vi berört den äldre svenska mynträkning och dess komplikationer för oss nutidsmänniskor; även ganska kunniga numismatiker har problem med riksdaler, banko, riksgälds, daler koppar- och silvermynt, ören och skillingar, för att inte tala om de folkliga benämningarna som pjäs, styver, vitten, batting mm.

År 1855 infördes decimalsystemet vad beträffar mynträkning, som bekant 1 riksdaler riksmünt (1/4 rdr specie) = 100 öre. För våra förfäder var detta tydligen lika besvärligt som det gamla systemet är för oss. I början av 1860-talet reste den berömda danske författaren, politikern och skandinavisten Fredrik Barfod (1811–96) i Dalarna och om detta har han berättat i en bok, *Rejse i Dalarne*, som utkom 1863. Som vanligt måste man växla till sig en rejäl påse med småmynt vid ankomsten till Sverige, att användas som drickspengar, grindslantar etc. Påpekas bör kanske, att alla gamla kopparmynt från tiden efter 1720 och framåt alljämt cirkulerade och att det gällde att veta, vad de var värda enligt 1855 års myntlag. Redan i södra Dalarna blev det aktuellt att växla till sig mera småpengar och härom berättar Barfod:

Vi dvælede imidlertid kun saa længe i Hedemora, at jeg kunde springe ind i en Bagerbod, nærmest for at faa lidt Smaamønt (»slanter») til Leddepenge og lignende Brug. Først slog jeg en ganske lille Handel af med Bagerkonen, og den gik ypperlig, men dernæst vilde jeg have hende til at bytte mig en Tolvskilling i Ører. Ogsaa hertil var hun særdeles villig, og hun hældte strax en hel Pose Slanter ud paa Bordet. Jeg talte femogtyve af, hvilke jeg strøg til en Side, og bad hende saa tælle dem efter. Hun talte. »Nej stopp! här är en för många.» Jag søgte at godtgjøre hende, at femogtyve Ører vare en fjerdedel Rigsdaler, og at tolv Skilling ligeledes vare Fjerdedelen af en Rigsdaler, og begge dele vedgik hun villig; men da jeg saa vilde godtgjøre hende, at altsaa vare ogsaa femogtyve Ører lig tolv Skilling, saa var Enigheden ude. Hun paastod kært, at en Øre var lig en halv Skilling, og altsaa fireogtyve Ører lig tolv Skilling, og maalte mig med hel mistænksomme Blikke. Sagen begynde at blive en Æressag; jeg stod jo

halv- eller helvejs som en Bedrager for hende, og jeg gjentog anden og tredje Gang min Bevisførelse, men for fuldstandig døde Øren. Hun begyndte allerede at stryge Pengene til sig igen, men den Erklæring: »Jag vill gärna tjena en menniska, men förlust derpå vill jag minsan inte ha!» – og – jeg maatte give efter... Men jeg havde beriget min Erfaring med den Kjendsgjerning, som senere hvert Øjeblik stadfæstedes, at, saa snart man i det nordlige Sverrig fjærner sig en Smule fra de større Handelsstæder, kjender det menige Folk endnu lidet eller intet til Titalsberegningen og vil ikke vide af nogen Ulighed mellem en Øre og en Halvskilling, det gjælde Indtægt eller Udgift.

Ovanstående text kräver nog en och annan förklaring. Till att börja med skall vi utprepa den i SNT många gånger återgivna tolkningen av "tolvskilling", varmed Barfod avsåg ett silvermynt om 25 öre (riksmünt) eller 1/16 riksdaler specie, som ännu cirkulerade och hade samma värde och samma folkliga benämning. Men hur blir dessa mynt = "tolvskilling"? Jo, riksdalern var formellt indelad i 48 skillingar sedan 1777, men det fanns tre sorters riksdaler fram till 1855 – specie, banko (sedlar) och riksgälds (också sedlar, visserligen vid den tiden indragna). De av Kongl. Myntet slagna kopparmynten värderades efter bankoräkningen, de kring sekelskiftet av riksgäldskontoret utgivna polletterna i koppar gick efter riksgäldsräkningen, medan det inte fanns några specieskillingar (silvermynt) annat än som räknebegrepp – riksdaler speciens delar var 1/2, 1/4, 1/8, 1/16 och 1/32 i silver. Även om riksgäldspolletterna vid den här tiden var de minst vanliga räknade folket helst i riksgälds – då kände man sig rikare. För 1 riksdaler specie fick man 4 riksdaler riksgälds. 1 riksdaler banko gav 1 1/2 riksdaler riksgälds (eller 48 skillingar banko = 48 + 24 = 72 skillingar riksgälds). Eftersom 1 riksdaler riksgälds var = 48 skillingar riksgälds = (vid inväxlingen 1855) 1 riksdaler riksmünt = 100 öre följer klart, att 1/4 av någon av dessa likvärdiga riksdalrar måste vara = 25 öre riksmünt eller 12 skilling riksgälds. Detta hade kvinnan i bageriet svårt att fatta i praktiken, dvs att 1/2 skilling (riksgälds) inte

motsvarade exakt 1 öre – hon menade att det måste gå 24 öre på "12-skillingen". Decimalsystemets konsekvenser trängde inte igenom på många år.

Utöver äldre kopparmynt före 1777 cirkulerade alltså fortfarande en viss mängd – troligen inte så stor – av de tidiga kopparmynten, varav alla som var slagna av Kongl Myntet gick efter bankoräkningen, endast de fåtaliga polletterna efter riksgäldsräkningen. *Däremot* räknade folket om mynten – både de av silver och de av koppar – till riksgälds utan större svårighet. Med "halvskilling" avsågs 1/3 skilling banko.

LLI

Not:

Om någon undrar över Barfods stavning – det gjorde jag själv – har jag genom en vänlig kollega i Köpenhamn fått förklaringen. Vid denna tid växlade man mellan ø och ö, beroende på om ö-ljudet var kort eller långt!

Internationell medaljutställning

F.I.D.E.M., dvs den internationella federationen för medaljkonst, firar 1987 sitt 50-årsjubileum. Samtidigt ordnas den sedvanliga utställningen av modern medaljkonst från hela världen. Den kommer att öppnas samtidigt som F.I.D.E.M.'s kongress och allt äger rum 11–15 september 1987 i Colorado Springs, U.S.A., i samarbete med The American Numismatic Association. En särskild arbetsgrupp har bildats, i vilken ingår representanter för F.I.D.E.M., A.N.A., numismatiska avdelningen vid Smithsonian Institution i Washington, ANS:s museum i New York m fl. Man planerar även en vandringsutställning med ett mindre antal medaljer. En särskild jubileumsmedalj kommer att utges. Efter kongressen ordnas en rundresa för dem som så önskar.

Detta är att betrakta som ett förhandsmeddelande. Närmare upplysningar kommer under sommaren. Intresserade konstnärer, personer som vill delta i kongressen etc. kan vända sig till Kungl. Myntkabinettet, Box 5405, 114 84 Stockholm, tel. 08/783 94 00, för erhållande av närmare information.

Förslag till ny riksbankslag

Statsskuldpolitiska kommittén har haft i uppgift att utreda hur stats-skuldpolitiken skall kunna samordnas och se över lagstiftningen om riksbanken. (Dir 1983:61.) Kommittén har tidigare överlämnat "Statsskuldpolitiken – samordningsfrågor" (SOU 1984:89). Nu är slutbetänkandet "Riksbanken och riksgäldskontoret" (SOU 1986:22) färdigt. I arbetet med betänkandet har ordföranden generaldirektör Gunnar Petri och ledamöterna Rolf Andersson (c), planeringschef i finansdepartementet Lars Mathlein, Per-Axel Nilsson (s), Ivar Nordberg (s) Lars Tobisson (m) och Anne Wibbe (fp) deltagit. Sekreterare var rationaliseringschef Åke Hjalmarsson och hovrättsassessor Magnus Barnekow.

Sverige behöver en ny riksbankslag av modernt snitt. Sverige behöver även en bättre samordning mellan statsupplåningen och den ekonomiska politiken. Därför borde riksgäldskontoret höra till finansdepartementet. På så vis kunde regeringens ekonomiska bedömningar fortlöpande tillföras riksgäldskontorets beslut. Det är huvudförslagen i statsskuldpolitiska kommitténs betänkande "Riksdagen och riksgäldskontoret". För närvarande regleras riksbankens verksamhet av två lagar. Kommittén vill att de båda ersätts av en enda, och lägger fram förslag på en sådan. Avsikten har varit att renodla riksbankens karaktär av centralbank. Ett antal ovidkommande verksamheter bör därför rensas bort, anser kommittén. Så skall riksbanken i fortsättningen till exempel inte låna ut pengar till allmänheten, utan i huvudsak bara till banker.

Riksbanken föreslås även fortsättningsvis underordnas riksdagen. Men för att skapa samklang mellan den ekonomiska politikens olika delar måste banken kommunicera med regeringen. Därför skall lagen slå fast att alla riksbankens viktiga penningpolitiska beslut måste föregås av samråd med företrädare för regeringen. Så sker redan idag – men bara på formell basis.

Den nya riksbankslagen bör uttryckligen ta upp riksbankens valuta- och kreditpolitiska uppgifter. Där bör anges att riksbanken får bestämma valutakurssystem, efter att ha hört med regeringen.

Riksbanken bör även få ge ut egna kortfristiga skuldebrev – en möjlighet som många andra riksbanker redan har.

Idag är det bara affärsbankerna som har checkräkningskredit utan särskild säkerhet i riksbanken. Den möjligheten bör även ges till sparbanker och föreningsbanker, föreslår kommittén. Riksdagen skall få utse samtliga ledamöter i riksbanksfullmäktige och antalet ledamöter föreslås samtidigt öka från sju till åtta.

Dessa ledamöter skall sedan utse en ordförande ur den egna gruppen: kommittén menar att det inte finns någon anledning att regeringen skall fortsätta välja ordförande i riksbanken – riksdagens viktigaste myndighet.

Eftersom riksbankschefen i dag väljs på politiska grunder, blir det ingen riktig kontinuitet på den posten, skriver kommittén. Det minskar chefens auktoritet internationellt och försvårar utformningen av penningpolitiken. Därför borde chefen för riksbanken väljas av fullmäktige, men inte komma från fullmäktigeakretsen, utan utifrån. I och med att någon utses till chef blir han eller hon automatiskt fullmäktig. Samordningen av stats-skuldpolitiken handlar om samverkan mellan statsupplåningen å ena sidan och penning- och finanspolitiken å den andra.

Ett led i strävan efter bättre samordning vore att flytta huvudmannskapet för riksgäldskontoret från riksdagen till regeringen och finansdepartementet. Detta arrangemang minskar inte riksdagens kontroll över verksamheten – tvärtom, menar kommittén. I stället öppnas nya vägar för kontroll: konstitutionsutskottets granskningar, spörsmålsinstitutet och möjlighet till misstroendeförklaring.

Lars Tobisson (m) har avgivit ett särskilt yttrande, där han konstaterar att förslaget visserligen stärkt riksbankens självständighet, men avpolitiseringen kunde gått än längre. (R&D 1986:19.) TS

Museistölder

Ett antal mycket allvarliga museistölder har ägt rum under sommaren – Håga-spännet har tillgripits i Statens historiska museum, en orientalsk matta i Livrustkammaren, den 2000-åriga Havor-ringen av guld i Gotlands fornsal, för att endast ge några exempel. Här skall redogöras för de myntstölder som hittills kommit till vår kännedom. I samtliga fall har mynten varit odokumenterade (eller i varje fall har ingen ansvarig vetat var ev förteckningar funnits) och utställningarna ofotograferade – ett memento till alla offentliga och kommunala institutioner att bättre bevaka sina dyrgripar och att göra goda förteckningar med foton, viktuppgifter etc.

Nedanstående uppgifter har sammanställts av Tamás Sárkány vid Kungl Myntkabinetet. En förteckning över Lindesbergssamlingen – rekonstruktion efter etiketterna av Yngve Almer – kommer i nästa nummer av tidningen.

LINDES MUSEUM, LINDESBERG

Kvarngatan 5, Box 301, 71100 Lindesberg

Tel: 0581/811 50 eller 811 58

Huvudman: Lindesbergs kommun
Öppet: Lör-sön 14–16, övr tid efter överenskommelse

Chef Lars Hagström (tjl)

Arkivarie Sven Palmqvist

Större delen av den svenska myntsamlingen stulen, ca 500 objekt.

Tjuvarna tog sig troligen i genombrott ett fönster. Stölden upptäcktes av en slump 1986-07-14.

I samlingen ingick medeltidsmynt och mynt från Vasatiden.

Myntens proveniens: De Laval, Jacobson, Öhrns donation (1943).

TROLLHÄTTANS MUSEUM

Magasinsgatan 15, 461 30 Trollhättan

Tel: 0520/314 20

Huvudman: Stiftelsen Älvsborgs länsmuseum

Öppet: tisd-fred 12–16, lörd-sönd 12–15, tisd-äv 18–20

Myntsamlingen ägs av Trollhättans fornminnesförening. Ordf Arne Arodell, Hults gård 0520/970 78
Myntsamling stulen natten mellan 1986-07-06–07. Tjuven/arna har

rest en stege och tog sig in genom ett fönster.

Ca 150 huvudsakligen svenska kopparmynt från 16- och 1700-talens stals.

ÖDEBORGS FORNSAL

Intendent Bertil Holmqvist tel: 0528/110 23

Ågs av Södra Valbo hembygdsförening

Ordf Folkskolläraren Roy Johansson, Färelanda

tel: 0528/106 91, v ordf keramikern Edgar Joberg tel: 0528/101 53.

Myntsamlingen stulen.

ÅSGÅRDARNA, SÄTER

Enligt Falu-Kuriren har natten mot lördagen (1986-07-12) Åsgårdarna i Säter utsatts för inbrott. Från ett fönster på en av byggnaderna har tjuvar kommit åt en glasmonter med en myntsamling. Vad som hittills upptäckts saknas bara ett mynt 1/2 daler sm 1728.

Riksbankens nya sedeldepåer

Riksbanken har fått tillstånd att inrätta sedeldepåer i Halmstad, Borås och Kalmar. Samtidigt läggs riksbankens kassakontor på dessa orter ned. Det planerade kassakontoret i Eskilstuna skall inte inrättas.

Med sedeldepå menas att posten håller en depå av sedlar för riksbankens räkning.

En vpk-reservation mot beslutet avslogs. (FiU 1985/86:27, snabbprot. 1985/86:141).

TS

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS MEDLEMSNÅL

kan rekvireras från kansliet!

Pris: 20 kr + porto

Numismatik i fotografisk återgivning

Av Sonny Serrestam

För några år sedan fann jag ett gammalt och mycket märkligt fotografi i en mynhandel. Fotografiet föreställde tjugosju olika tiokronorssedlar uppsatta på en pappskiva. Vem kunde tänkas ligga bakom denna originella idé? Kunde någon berätta mer kring denna händelse? Det var ju så länge sedan. Med stort intresse tog jag mig an problemet. Det var då jag fick uppslaget till denna artikel.

Att gå till fotografen åren kring sekelskiftet ansågs nog av de flesta som något ganska exklusivt. Att komma på idén att fotografiskt återge de cirkulerande banksedlarna i Sverige måste anses som ett märkligt – kanske unikt – förfarande.

En av initiativtagarna till fotografieringen 1893 var dåvarande bokhandlaren i Karlstad, Anton Åström. Han blev sedermera styrelseledamot i Karlstads sparbank och senare styrelseordförande vid Riksbankens avdelningskontor i Karlstad. Till sin hjälp hade han sin gode vän Ossian Rydström, som hade börjat sin bankbana i Kalmar 1887. Vid tiden för sedelfotografieringen 1893 var Rydström kontorsskrivare vid Riksbankkontoret i Karlstad. Rydström slutade 1897 sin anställning i

Karlstad. Av vännen Åström fick han det här avbildade fotografiet som kom att användas som förlaga till en andra fotografiering 1902. Rydström blev 1899 kamrer vid Riksbanken i Linköping. År 1910 var han med att öppna Riksbankkontoret i Norrköping, han blev också dess förste chef. Rydström var ingen samlare men mycket intresserad av sitt arbete. Han avled 1912, 49 år gammal.

Fotografiering i Karlstad 1893

Man samlade ihop och ordnade sedlarna. De fotografierades av firmen Frans E. Arvidsson i Helsingborg den 27/9 1893. Det är oklart varför man valde en firma från Helsingborg. Duktiga fotografer bör väl ha funnits på närmare håll. Fotografieringen har förmodligen skett i Karlstad – framkallingen och monteringen i Helsingborg. Dåtidsens foto är mycket tydliga och i det här fallet mycket påkostat i sitt utförande, liggande på tjockt papper med guldkant. Firmavapen och namn i guldtext på båda sidor. Det avbildade fotografiet inleddes med Riksbankens tiokronorssedel 1892. Därefter följer privatbanksedlarna uppställda i den ordning de fick sina tillstånd (oktrojer).

Följande privatbankers tiokronorssedlar är avbildade:

1 Skånes Ensk. Bank	Årtal: 1876	14 Ensk. Banken i Wenersborg	Årtal: 1879
2 Wermlands Ensk. Bank	Årtal: 1891	15 Skaraborgs läns Ensk. Bank	Årtal: 1888
3 Kopparbergs Ensk. Bank	Årtal: 1878	16 Gefleborgs Ensk. Bank	Årtal: 1875
4 Östergötl. Ensk. Bank	Årtal: 1888	17 Uplands Ensk. Bank	Årtal: 1874
5 Smålands Ensk. Bank	Årtal: 1877	18 Westerbottens Ensk. Bank	Årtal: 1881
6 Örebro Ensk. Bank	Årtal: 1891	19 Christinehamns Ensk. Bank	Årtal: 1884
7 Mälare-Prov. Ensk. Bank	Årtal: 1875	20 Borås Ensk. Bank	Årtal: 1876
8 Göteborgs Ensk. Bank	Årtal: 1877	21 Södermanlands Ensk. Bank	Årtal: 1888
9 Stockholms Ensk. Bank	Årtal: 1876	22 Kalmar Ensk. Bank	Årtal: 1877
10 Norrköpings Ensk. Bank	Årtal: 1887	23 Gotlands Ensk. Bank	Årtal: 1879
11 Hallands Ensk. Bank	Årtal: 1888	24 Bohusläns Ensk. Bank	Årtal: 1879
12 Sundsvalls Ensk. Bank	Årtal: 1892	25 Hernösands Ensk. Bank	Årtal: 1892
13 Christianstads Ensk. Bank	Årtal: 1875	26 Helsinglands Ensk. Bank	Årtal: 1879

Syftet med fotograferingen var att dokumentera landets rika sedelflora. Röster hade ju höjts för privatbanksedlarnas avskaffande. Det är oklart om fler valörer än tiokronorssedlarna fotograferades vid detta tillfälle.

tog det privata initiativet till en fotografisk dokumentation av de cirkulerande banksedlarna i Sverige. En sedel för var bank i valörerna: 5, 10, 50 och 100 kronor anskaffades och avfotograferades. Efter Riksbankens sedlar som inleder de

Det intressanta fotografiet från 1893 föreställande tjugosju olika bankers tiokronorssedlar mellan åren 1874–1892, alla vid denna tidpunkt giltiga betalningsmedel. På kortets nedre del med bläckskrift "Till O. Rydström af A. Åström". Kortets vackra baksida har röd bottenfärg, med fotofirmans namn och adress i sirlig guldskrift. Kortets storlek: 165×105 mm. Privat ägo. Reprofoto: L. Svensson Vexjö.

Fotograferingen i Linköping 1902
År 1897 tillträdde Ossian Rydström en tjänst som kassör vid Riksbankskontoret i Linköping. Det var här som Rydström 1902

fyra fotografierna följer de övriga banksedlarna uppställda i den ordning som de fick sina utgivnings-tillstånd. Sedlarna som motsvarade ett anseeligt belopp i sekelskif-

Kungl Myntkabinettet

Utställningar:
Ingång Narvavägen (hörnet
Linnégatan), 2 tr.
Stockholm

På grund av ombyggnadsarbeten under hösten kommer utställningarna att vara begränsat tillgängliga och tidvis helt stängda. Se meddelanden i pressen eller ring vår telefonväxel före ett besök!

Aktuell programinformation:
08-783 94 00

Museet:
Tisdag–fredag 11–16
Lördag–söndag 12–17
Måndag stängt
Besöks-tid: tisdag 13–16
ingång Narvavägen
Besöksadress (efter
överenskommelse
om tid per telefon):
Storgatan 41

Postadress: Box 5405,
114 84 Stockholm
Tel.: 08-783 94 00

**GYNNA
SVENSK
NUMISMATISK
TIDSKRIFTS
ANNONSÖRER**

tets Sverige fotograferades av firman Sw. Swensson i Linköping. Korten förstörades och klistrades upp på tjockt dekorativt papper, varefter de inramades och hängde under många år i det Rydströmska hemmet. Anledningen till den Rydströmska sedeldokumentationen var den nya Riksbankslagen som antogs 1897. En lag som innebar att de privata bankernas rätt att utge sedlar skulle upphöra med utgången av 1903. Med detta beslut blev Riksbanken den enda sedelutgivande myndigheten i landet.

Från denna fotografering avbildas här femtiokronorssedlarna som inleddes med Riksbankens sedel med årtal 1896.

Följande privatbankers femtiokronorseddlar är avbildade:

1 Skånes Ensk. Bank	Årtal: 1876	14 Ensk. Banken i Wenersborg	Årtal: 1879
2 Wermlands Ensk. Bank	Årtal: 1875	15 Skaraborgs läns Ensk. Bank	Årtal: 1888
3 Kopparbergs Ensk. Bank	Årtal: 1894	16 Gefleborgs Ensk. Bank	Årtal: 1875
4 Östergötl. Ensk. Bank	Årtal: 1894	17 Uplands Ensk. Bank	Årtal: 1874
5 Smålands Ensk. Bank	Årtal: 1894	18 Westerbottnens Ensk. Bank	Årtal: 1883
6 Örebro Ensk. Bank	Årtal: 1876	19 Christinehamns Ensk. Bank	Årtal: 1876
7 Mälare-Prov. Ensk. Bank	Årtal: 1894	20 Borås Ensk. Bank	Årtal: 1894
8 Göteborgs Ensk. Bank	Årtal: 1882	21 Södermanlands Ensk. Bank	Årtal: 1877
9 Stockholms Ensk. Bank	Årtal: 1876	22 Kalmar Ensk. Bank	Årtal: 1894
10 Norrköpings Ensk. Bank	Årtal: 1877	23 Gotlands Ensk. Bank	Årtal: 1879
11 Hallands Ensk. Bank	Årtal: 1888	24 Bohusläns Ensk. Bank	Årtal: 1879
12 Sundsvalls Ensk. Bank	Årtal: 1897	25 Hernösands Ensk. Bank	Årtal: 1880
13 Christianstads Ensk. Bank	Årtal: 1894	26 Helsinglands Ensk. Bank	Årtal: 1879
		27 Norrbottens Ensk. Bank	Årtal: 1893

Av femtiokronorssedlarna finns ytterligare ett exemplar i Kungl. Myntkabinettets samlingar; det är inramat och hänger i KMK:s magasin. På baksidan kan man läsa att fotografiet är en gåva av kanslirådet Söderbaums dödsbo 1949. Bernhard Söderbaum var verkst. dir. vid Östergötlands enskilda banks huvudkontor i Linköping och god vän med Ossian Rydström. Av Rydström fick Söderbaum minst ett av fotografierna som gåva. Möjligen kan fler uppsättningar av denna fotografiering existera.

För värdefulla uppgifter tackar artikelförfattaren f.d. Riksbankskamreren i Stockholm, Erik Rydström, som ärvde korten av sin far, Ossian Rydström. I mitten på 1960-talet skänkte han tre av korten till Kungl. Myntkabinettet. En gåva som 1978 kompletterades med kortet på tiokronorseddla. På det sistnämnda kortets baksida skrev Erik Rydström följande vid gåvotillfället:

"När de enskilda bankernas sedelutgivningsrätt upphörde 1902, lät min far riksbanksdirektör Ossian Rydström (f. 1893 död 1912) fotografera samtliga valörer av bankseddla. 5-kr, 50-kr och 100 kr sedlar i fotografisk återgivning har jag tidigare överlämnat till Bankkommissarie Fil. Dr. Torgny Lindgren, som för mig uppgav att han hade för avsikt att lämna dem till Kungl. Myntkabinettet. För att samlingen skall bli komplett ber jag härmed få som gåva överlämna fotografi av 10-kr-valören, som jag hittat när föräldrahemmet upplöstes.

Stockholm den 10/10 1978 E. Rydström f.d. riksbankskamrer."

Ett av de mycket vackra och intressanta fotografierna från 1902, föreställande tjuugoåttio olika bankers femtiokronorseddlar mellan åren 1874-1897. Sedlar i höga valörer är idag mycket sällsynta och eftertraktade av samlare. Kortets storlek: 150×230 mm. KMK:s saml. Repofoto: L Svensson Vexjö.

SNF:s årsmöte 1986

Energiska Vetlanda Numismatiska Förening med över 100 medlemmar bildades 1976. I samband med 10-årsjubileet hade man erbjudit sig att stå som värd, om SNF:s årsmöte förlades till den goda staden Vetlanda, vilket med glädje accepterades.

Lördagen den 24 maj avreste således en morgonpigga skara från Stockholm C till Nässjö, för vidare befordran till Vetlanda Stadshotell. Även från andra landsändar kom medlemmar resande.

Där intogs ganska omgående en välbehövlig lunch, som staden bjöd på – liksom på en väl sammanfattad presentation av Vetlanda, framförd av kommunfullmäktiges ordförande Kerstin Bouveng.

Så skyndade vi över till biblioteket för hållande av årsmötet. Det noterades beträffande styrelsen att Frank Olrog, efter mångårig tjänst, på egen begäran ställde sin plats till förfogande. Som ny ordinarie ledamot tillträdde Anders Frösell. Föreningens sekreterare Torbjörn Sundquist blev tillika vice ordförande.

Årsmötets trevligaste punkt, som Göran Bergenstråhle brukar säga, det vill säga utdelning av belöningar följde så. Sju personer belönades: Lars O Lagerqvist blev hedersledamot; övriga som fick ta emot utmärkelser av olika valörer var Erik Gamby, Uppsala; Bertil Wärn, Uppsala; Eva Svensson, Stockholm; Gunnar Ehnbohm, Malmö samt Anders Frösell, Solentuna. Samtliga för värdefulla insatser inom forskning och stort kunnande på området. Mångsysslaren Frank Olrog, Bromma, som tidigare fått Föreningens förtjänstmedalj i silver fick nu, som den förste, medaljen i guld. Frank Olrog och även Bertil Wärn har verkligen arbetat flitigt i "Fru Numismaticas" tjänst – vi kom för övrigt fram till att vi tre möttes första gången i början av 40-talet hemma hos Wärns på Kungsholmen i Stockholm.

Efter välsmakande kaffe följde så föredrag av Föreningens polyhistor Lars O Lagerqvist – "Ädelfors – ett förlustföretag på 1700-talet".

Till Vetlanda kommun genom dess ordförande Kerstin Bouveng överlämnades en N.L. Rasmussen-medalj i silver av Göran Bergenstråhle. Foto: Roland Jonsson, Vetlanda.

– Ädelforsgruvan hade sin storhetstid i början och mitten av seklet. År 1741 präglades det första 10-talet dukater med guld från Ädelfors. Men det kostade mer än det smakade. Arbetskostnaden var för hög i förhållande till vad som utvanns.

Mellan 1741 och 1801 präglades dock 1000 dukater vissa år. Totalt lyckades man utvinna guld till strax under 20000 dukater. Gruvan stängdes år 1898. Vid gruvan präglades inte enbart dukater utan också halvdukater. Dukaterna hade ett värde av två riksdaler.

– Men dukaterna avlystes som betalningsmedel 1873, då landet fick nytt myntsystem. Gruvan i Ädelfors drevs under lång tid som andelsbolag. Gruvan lades ned 1824, men brytningen återupptogs i början av 90-talet, för att åter upphöra 1898, avslöjade Lars O Lagerqvist vidare, samt pågick kortvarigt under 1:a världskriget. Men då var det andra metaller än guld som var intressanta.

Gruvdriften i Ädelfors hade kanske speciellt intresse för de församlade numismatikerna, eftersom gruvan ligger inom Vetlandas kommun. Detta är också en av anledningarna till att Vetlandas

numismatiska förening bildades för 10 år sedan. Lars O Lagerqvists historiska beskrivning av gruvdriften följdes med stort intresse.

I sitt anförande berörde han också olika myntvärden under 1700-talet som inte minst för de närvarande blev en intressant information. Föredraget illustrerades med diabilder, där olika dukater och mynt visades. Flera hade slagits av guld just från Ädelfors.

Vetlandaföreningens sekreterare Lennart Carlsson presenterade den förnämliga samlingen av mynt, som föreningen lyckats samla ihop under de tio gångna åren. En imponerande samling som vann allas beundran. I det lokala myntkabinettet finns många rariteter. Gästerna hade även möjlighet att närmare studera samlingen som fanns utställd i lokalen.

Dessutom presenterades lokal-föreningens nyligen framtagna jubileumsmedalj, varom en särskild artikel s XX.

Rolf Sjöberg visade och kommenterade en serie väl valda 1200-talsmynt i diabil, avsedd att sprida kännedom om detta intressanta avsnitt av vår mynthistoria. Rolf, som forskat inom detta område,

De belönade samlade kring ordförande Göran Bergensträhle efter utdelningen.

Från vänster: F Ohrog, A Frösell, G Ehnbohm, G Bergensträhle, E Svensson, B Wärn, L O Lagerqvist och E Gamby. Foto: Roland Jonsson, Vetlanda.

blandar numismatiska och historiska data på ett fängslande sätt.

Under kvällen avåts jubileumsmiddagen, varvid tal utväxlades, skålar höjdes och ett och annat utsoekt mynt plockades upp ur fickorna och förevisades grannarna vid bordet. Anders Frösell hade fått en hel "drös" med småmynt för bestämning, vilka gav upphov till diverse spekulationer i skenet från en stark vägglampa. En annan myntägare framvisade ett mynt av sterlingtyp, som dock förvisades till fantasimyntens förbryllande värld.

Påföljande dag reste vi ut till Ädelfors för att insupa atmosfären vid det gamla gruvområdet. Geologen Carl-Axel Lareke lämnade en fyllig information om gruvdriften som började i slutet av 1730-talet. Under de 80 år som verksamheten pågick någorlunda regelbundet, utvanns 86 kg guld. Man hade i den djupaste gruvan, Krongruvan, kommit ner till ett djup av 238 m. Ytterligare brytning, med tyska intressenter, förekom i slutet av 1800-talet med ett utbyte av 55 kg guld.

Ivriga guldvaskare i Ädelfors.

Ädelfors blev dessvärre ej något lönsamt företag. Som ett kuriosum kan nämnas att en ny guldutvin-

ning påbörjats. På platsen finns "malm- och slaggkross", som kan vaskas i plastpanna nere vid den

Vetlanda Numismatiska Förenings jubileumskommitté. Från vänster Lennart Carlsson, Gunnar Johansson, Malte Sand och Magnus Wexe. Foto: Sven Sandberg.

idylliska ån. Min debut gav 1 gram "guld" – inte mycket för den som vid besök på Bolidens ädelmältverk "bollat" med guldtackor i enkilosklassen. Se härom Walléns "dröm" på denna sida.

Resan avslutades med ett besök på Lindshammars glasbruk och en äkta "hyttlunch", toppad med småländsk ostkaka.

Man lägger med glädje ännu ett trevligt årsmöte till handlingarna.

Carl-Axel Lindblom

Jag hade en dröm – om guld

Vid Svenska Numismatiska Föreningens årsmöte 24–25 maj i Vetlanda med anledning av vetlandaföreningens tioårsjubileum, som refereras på annan plats i denna tidskrift, bereddades de många deltagarna tillfälle att vaska guld i Emån vid Ädelfors gamla guldgruvor i "mörkaste" Småland.

Carl-Axel Lareke, chefsgeolog och konsult i Vetlanda kommun ställde upp med finkrossat – men under 1700-talet utvaskat – bergmaterial som fanns kvar från slutet av 1800-talet, då man upphörde med gruvbrytningen, som då gick ut på att återvinna nickel från andra delar av de småländska bergmassiven.

Lareke tillhandahöll också vaskpannorna, som kunde ta 2–3

kg bergmaterial vardera. Detta skulle innehålla 4 gram guld per ton, att jämföra med de 12–15 gram, som man hade tillgång till på 1700-talet.

Dessutom borde det finkrossade berget innehålla 50 gram silver. Om man idag räknar silverpriset till 1 krona och 30 öre per gram och guldpriset till 80 kronor per gram, så var ju guldet den överlägset intressantaste metallen.

När vi hade vaskat färdigt fanns det rätt mycket kvar, som glimmade som guld i vaskpannorna, och som vi kunde ta med oss hem i små provrör. Jag tänker spara på mina provrör. Ett trevligt och kanske värdefullt minne.

Men chefsgeologen berättade att det mesta som glimmade var vanlig svavelkis, en bergartsförening mellan järn och svavel – FeS_2 på kemisternas språk med ca 50% järn och 50% svavel – som glimmar som guld.

En liten del riktigt guld fanns inbakad i kiskornen och om man tittade nogga med förstoringsglas kunde man få se ett och annat friliggande guldkorn, 5–10% av den totala mängden guld.

Drömmen

När jag kom hem från vaskningen i Ädelfors och sofnade för natten hade jag en dröm.

10 pannor med ungefär 2,5 kilo bergmaterial vardera hade jag vas-

kat. Provrörens innehåll hälldes över i en eldfast porslinsdegel. Emåns vatten avdunstades med en acetylenlåga och kisens svavel brändes bort. Det brann av sig självt – tack vare svavlet – precis som kopparkisbränderna vid Falu koppargruva hade gjort förr i tiden. Numera är man uppmärksam på att det uppbrända svavlet småningom bildar svavelsyra, som försurar vår omgivning.

Kvar i min degel fanns allt järnet från svavelkisen, men nu i form av en blandning av oxid och sulfid, precis som silvret, men framför allt guldet, som ju är en ädelmetall, och inte förenar sig med luftens syre utan vidare.

Efter avkylning tillsattes skedvatten. Detta är en gammal benämning för salpetersyra. Kemisten skriver HNO_3 . I min dröm kom jag att tänka på Enskede, en stad i Holland, också en ort söder om Stockholm. Där måste det en gång i tiden ha funnits en avtags- eller skiljeväg.

Skedvattnet skiljer alltså de andra metallerna genom att de löser upp sig och bildar nitrater i vattenlösning. Därvid utvecklas svavelväte, som med hänsyn till omständigheterna kan sägas avge en fisförmäktig lukt. Guldet – och även platina och andra ädelmetaller – förblir opåverkat och intakt.

Jag hällde av den gröna vätskan av nitrater och sparade den med

tanken att kunna utvinna en del silver senare.

Det rena guldet sköljdes med destillerat vatten, torkades och vägdes på en fin våg, 0,1 gram rent guld från Ädelfors.

För att kunna få ihop gulddukatens 3,4 gram finguld var jag tvungen att vara med om guldvasningar i Ädelfors ytterligare 33 gånger. En ganska jobbig uppgift. Jag vred och vände mig i sängen.

Vid ett av de sista besöken hade jag tur och hittade två välbehållna dukatstampar från 1700-talet i en slagghög i närheten.

Porslinsdegeln togs fram och allt guldet smältes ihop tillsammans med ytterst lite kopparmetall till en platt. Degelns botten hade nämligen den rätta diametern för en dukat.

Fram med stamparna, som jag hade hittat och fram med lillsläggan! Min nyckelring var diagonalräfflad på insidan och det passade precis runt plattan, som lades på den ena stampen. Det var bara att sätta den andra stampen ovanpå plattan och drämma till.

Där satt jag med en äkta ädelforsdukat i spegelglans med årtalet 1763!

Jag lämnade in den till Ahlströms auktioner och fick hur lätt som helst 35.000 kronor för den.

Väl hemma efter auktionen kunde jag filosofera över hur enkelt det kan vara att förvandla 3,4 gram finguld för ca 300 kronor till det hundrafaldiga beloppet.

Jag var just vid telefonen för att beställa plats för ytterligare vaskningar i Ädelfors, då det bultade hårt på dörren.

In kom Anders Frösell, som är sekreterare i Svenska Numismatiska Föreningens kommitté emot myntförfalskningar. Han såg rätt bister ut. I följe hade han en kriminalkommissarie med min dukat i handen.

Trots mina protestor att den var tillverkad av riktigt ädelforsguld och slagen med dåtida stampar, insisterade dessa herrar på att jag hade gjort en nutida efterapning.

Det avgörande beviset var att radioaktiviteten i min dukat var flera gånger större jämfört med de

Fig. 1. Ädelforsdukat i en sammanlagd upplaga av ca 18000 stycken hel- och halvdukat slogs med olika årtal och under flera regenter under perioden 1741 till och med år 1801. Detta antal dukater motsvarar ca 60 kilogram guld. Men den totala mängden fram till år 1822, då gruvdriften tillfälligt upphörde, var 85 kg eller i medeltal 1 kilogram per år under perioden. Trots att det även utvanns en hel del silver, kan man alltså för-

dåtida – äkta – ädelforsdukaterna.

Kommissarien ville helst inte hålla min dukat i handen. Han lade den på ett bord. Där började den att lysa och stråla. Jag tänkte att det skulle vara en upplevelse att få granska en självlysande dukat i nattens mörker.

Men efterräkningarna för mitt

PRISLISTA 64

Skriv eller ring
för ett exemplar av
den rikt illustrerade prislistan.

B. AHLSTRÖM MYNTHANDEL AB

Kungsgatan 28-30
Box 7662
103 94 STOCKHOLM
Tel. 08-1402 20, 10 10 10

AUKTION 33

INNEHÅLLANDE BL.A.

Ett stort antal sv. Guldmynt.

Ett flertal klippingar

bl.a. 8 Mark Blodsklipping 1568.

1 Mark 1537.

1 ½ Mark 1562. Älvsborg.

¼ Daler 1599, 1600.

2 Mark 1617. 4 Mark 1647.

Riksdaler: 1579, 1643, 1731.

2 Daler. Johan III.

Katalogen erhålles enklast mot
insättning av 20 S. kr på postgiro:
64 33 76 - 7

HIRSCH MYNTHANDEL

Stureplan 4
114 35 Stockholm
08/11 05 56

stå att gruvarbetarna måste ha varit olönsam, men prestigefylld för Sverige gentemot utlandet.

Gruvarbetarlönerna sänktes avsevärt under 1700-talet och för att behålla arbetarna var man tvungen att betala en del av den låga lönen med gulddukater och inte enbart med de inflationsinflekterade riksbankssedlarna.

Bilden visar en dukat med årtal 1763, med Adolf Fredrik på åtsidan och Smålands vapen på framsidan, där flera detaljskillnader i vapengravuren kan observeras under årens lopp. Diameter ca 19,2 millimeter. Finvikt 3,4 gram. Totalvikt 3,48 gram.

Se Ahlström och medarbetare: Sveriges Mynt 1521–1977, no 23. Foto Inga Krantz.

tilltag att efterapa en 1700-talsdukat skulle bli svåra. Kanske skulle jag slippa ifrån det värsta straffet att de skulle smälta dukaten och hålla den vitglödga smälten ner i halsen på mig. Men fängelse på livstid skulle det bli.

För min inre blick såg jag de fuktigtryppande svenska fängelsehållarna med ett tunt lager rutten halm att vila sig på.

Befrielsen kom, när jag vaknade upp från den dröm jag hade haft – om guld.

Lennart Wallén

Fig. 2. Torbjörn Sundquist, sekreterare i SNF, "vaskar guld" i Adelfors, maj 1986.

Från biblioteket

1) I *The Numismatic Chronicle* 1985 lämnas av Mark Jones ett fint bidrag till den svenska medaljgravören Bengt Richters (1670–1737) engelska produktion i den illustrerade artikeln "Richter's Medals for the Swedish Club".

2) I samma band ingår av Michael Vickers en artikel, "Early Greek Coinage, a Reassessment", som bör intressera varje samlare av antika grekiska mynt. Den innehåller nämligen förslag till omdatering av flera grupper av främst de äldsta grekiska mynten. De nya vittnesbörden är en spännande läsning!

3) I samma årgång har DM Metcalf och JP Northover skrivit om "Debasement of the Coinage in Southern England in the Age of King Alfred". Artikeln bör vara av

stort värde för var och en som är intresserad av anglosaxisk myntning, i synnerhet som de beskrivna förhållandena stod i samband med de skandinaviska angreppen på England.

NUF

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Kullagatan 38, Helsingborg
Box 1320, 251 13 Helsingborg
Tel 042-12 25 28

Öppet tisdagar–lördagar

**Vi köper och säljer
MYNT - SEDLAR - MEDALJER**

Värdering av samlingar,
kommissionsuppdrag.

Söker speciellt: Plåtmynt, svenska och
utländska ordnar

C G Tessin

är ett av de verkligt stora namnen bland lysande personligheter som inte kan förbigås, när svenskt kulturliv i dess olika former skall beskrivas. Även för oss numismatiker är han ett stort namn.

En som i alla slags tonarter fört fram Tessins verk och betydelse är Gunnar W Lundberg – den berömda grundaren av Tessin-institutet i Paris. Han har i festskriften till Ragnar Josephson "Vision och gestalt" skrivit om "La charmante rose, Carl Gustaf Tessins nièce" – Charlotta Fredrika Sparre, en av det svenska 1700-talshovets skönheter. Det är en elegant artikel om en elegant epok, vars olika konstutövare tävlade om uppdrag i minneskultens tjänst. Charlotta Sparre finns bl a med på Johan Paschs berömda hönstavla. Men – och här kommer vi in – denna tavla har Daniel Fehrmans kopierat i sin 1750 präglade minnespenning. Bakom allt fanns Carl Gustaf!

Foto ATA

I det rika bildmaterialet finns även Fehrmans medaljutkast avbildat. Låt oss mer än vi gör "gotta oss" åt våra förgångna storhets verk!

NUF

Bertil af Klercker

1910–1986

Efter en långvarig sjukdom avled Bertil af Klercker den 21 april. Några år tidigare hade han flyttat från Stockholm och bodde på Cathrineborg, Vadsbro socken i Södermanland, en vackert belägen gård, som ursprungligen fått sitt namn efter Catharina Falkenberg, född Ribbing, som här byggt ett sommarställe på slutet av 1700-talet. Efter skiftande öden och tillbyggnader hade det 1901 förvärvats av Cecilia Lewenhaupt, gift med Göran af Klercker, och med tiden övergått till brorsonen Bertil, ehuru till en början nyttjat av dennes föräldrar. I denna sköna sörmlandsmiljö tillbringade han sin sista tid, vårdad av sin familj.

Bertil af Klercker var född i Stockholm och valde en annan yrkesbana än familjens traditionella, den militära; han blev en av vårs främsta skattejurister. Först tog han dock examen som reservofficer (1930) och läste sedan juridik vid Stockholms högskola, vilket resulterade i jur kand-examen 1934. Med åtskilliga avbrott drev han sina studier till en disputation som jur dr; avhandlingen heter *Om resultatutjämnning mellan olika beskattningsår* (1948). Hans övriga produktion består av uppsatser i främst skattefrågor i fackpressen – i den politiska debatten deltog han aldrig. Sitt yrkesverksamma liv ägnade han åt skatteavdelningen vid AB Industribyrån (i Industrihuset, sedan några decennier beläget i hörnet Storgatan/Artillerigatan i Stockholm), där han blev direktör redan 1946 och kvarstod till 1983. Hans höga kompetens gjorde att han kallades till såväl statliga utredningar – främst skatteutredningen 1957–76 – som olika styrelser i affärsvärlden.

Bertil af Klercker hade emellertid andra intressen i livet än affärsjuridiken. Så länge han orkade var han en ivrig golfspelare. Han tillhörde grundarna av Stockholms Östra Rotary Club och deltog flitigt i dess sammanträden.

I denna tidskrift vill vi dock främst uppehålla oss vid hans betydelse för numismatiken. Redan som barn hade Bertil börjat samla mynt. Han var en äkta samlarnatur – den kommersiella aspekten intresserade honom inte, det gällde för honom att lära något nytt, att fylla väsentliga luckor i samlingen. Utan att avstå från andra förvärv när de erbjöds koncentrerade han sig med tiden på Europa (och dess kolonier) efter 1500. Särskilt hans talersamling var enastående. Redan vid ett besök på 1950-talet i hans våning – då på Kungsholmen – minns jag, att skåpen fyllde ett mindre rum. Inom Sverige gjorde han sina flesta förvärv dels på Svenska Numismatiska Föreningens auktioner – han var medlem sedan 1940 – dels hos Hirsch Mynthandel, där Harry Glück blev en nära vän. Han bjöd dessutom flitigt på utländska auktioner och hade ett antal bytesförbindelser, som han försåg med moderna svenska mynt, mot vilka han erhölet de nya utländska.

Bertil af Klercker deltog flera gånger i tävlingutställningar anordnade av SNF i samarbete med Kungl Myntkabinettet; hans mycket omfattande samling lånade sig väl till exposéer över ämnen som tex det Tysk-romerska riket och hans gedigna kunskaper framträdde här på ett utmärkt sätt. Märkligt nog ville han aldrig lämna några bidrag till våra skrifterier; en oberättigad blygsamhet avhöll honom från att fatta pennan när det gällde andra ämnen än juridik och skatterätt!

Redan 1949 invaldes han som suppleant i SNF:s styrelse och satt kvar i denna blygsamma position ända till 1962. Den motsvarade ingalunda hans inflytande. De kloka råd han gång efter annan gav styrelsen inrinnar sig många förutvarande och nuvarande ledamöter. Han deltog också i olika kommittéarbeten.

Hösten 1961 drabbades SNF av en kris; på grund av inre motsättningar lämnade tre ordinarie ledamöter styrelsen, däribland såväl ordföranden som vice ordföranden. Utan att tveka ställde sig Bertil af Klercker till förfogande som ordförande fram till årsmötet 1962 och ledde styrelsearbetet och SNF under tio månader. För att uppnå beslutsamhet – fyra närvarande – måste under dessa månader den andre suppleanten, Harald Wideen, resa upp till Stockholm för varje sammanträde med styrelsen. Under denna period skulle ett av de viktigaste besluten i SNF:s historia tas.

Alla känner till den märkliga donationen till SNF 1928, då föreningen erhölet Sven Svenssons samlingar. Ända sedan mitten av 1930-talet hade de legat deponerade i Kungl Myntkabinettet och man hade länge dryftat lämpligheten av en permutation av Svenssons testamente men inte vågat företa nä-

got. En välkänd numismatiker och fd styrelsemedlem, Ernst Nathorst-Böös, tog nu ett viktigt initiativ. Han vände sig till "reststyrelsen" och föreslog, att man skulle övergå till handling, samt åtog sig de förberedande underhandlingarna med de statliga myndigheterna. Styrelsen accepterade enhälligt. Under dessa spännande månader var det av utomordentligt värde att ha Bertil af Klercker som sakkunnig ordförande och granskare av alla koncept, det vill gärna den dåvarande sekreteraren intyga!

Vid årsmötet 1962 valdes Nils Ludvig Rasmusson ånyo till styrelseledamot och utsågs därefter till ordförande. Bertil af Klercker blev äntligen ordinarie styrelsemedlem och därtill vice ordförande; han kvarstod ända till årsmötet 1978, då han avgick ur styrelsen. Året därpå fick han ett välförtjänt tack i form av SNF:s förtjänstmedalj.

Den 11 juli 1963 kom K Maj:ts beslut om permutation av Svenssons testamente och inrättandet av Sven Svenssons Stiftelse. I denna styrelse utsågs som en av SNF:s ordinarie representanter – naturligt nog – Bertil af Klercker och han kom att få sitt mandat förnyat ända fram till 1984, då han av hälsoskäl måste avgå. En längre period var han vice ordförande även i denna styrelse. Det var en verklig tillgång att kunna nyttja vännen Bertils vidsträckt erfarenheter, inte minst under uppbyggandet av stiftelsen och vid fastställandet av arbetsreglerna, där K Maj:ts beslut i sin fåordighet gav föga ledning. Han deltog också aktivt i utarbetandet av principerna för försäljningen, vilket gav oss alla en känsla av trygghet.

Det har känts angeläget för författaren till dessa rader att efter mer än trettio års vänskap och samarbete uppehålla sig med en viss utförlighet vid vännen Bertils långa insats inom vad som för honom alltid förblev en hobby. Den som i likhet med honom valt att aldrig torgföra sig själv och sina gedigna kunskaper inom ett ämne, än mindre tala om sina insatser, blir lätt bortglömd efter det att arbetskamraterna också försunnit. Bertil af Klercker var inte bara en ovanligt omdömesgill, behärskad och hjälpsam arbetskamrat inom vår förening, han var också en god människa. Vi saknar honom.

LLI

Frågespalten
återkommer i nästa nummer!

Numismatisk filateli VI

Även i Amerika har upplösningen av kolonialväldena satt sina spår. Med hänsyn till de frimärksutgivande territoriernas antal är det även här bäst att följa en alfabetisk ordning.

Argentina har några utgåvor om sitt mynt- och bankväsende, bla en där såväl själva myntet som stampen avbildas.

Bahamas gav 1968 ut fyra märken med myntmotiv. Även *Bermuda* har låtit mynt skymta i sin frimärksutgivning.

Brasilien har en utgåva från 1977 med vackert återgivna mynt från den portugisiska kolonialtiden.

Brittiska *Guayana* gav 1972 och 1977 ut serier på fyra resp sex märken med myntmotiv.

Canada lät 1977 avbilda landets orden på ett frimärke.

Ögruppen *Cayman Islands* hedrade 1972 sin första mynt- och sedelutgivning med fyra märken.

Chile firade 1978 sitt 200-åriga oberoende med ett frimärke, på vilket avbildas en medalj över landets grundare. Numismatiskt ännu intressantare är nog det block, med vilket de två märken presenteras, som utgavs med anledning av nationaliseringen 1971 av landets koppargruvor. På blocket finns nämligen fastsatt en bronsmedalj i brakteatprägling, återgivande en gruvarbetare i aktion.

Cuba har tre numismatiska utgåvor, en om sex märken med mynt, en om fem med sedlar och en med fyra med ordenstecken.

Den *Dominikanska republikens* centralbank firade 1972 sin 25-åriga tillvaro med tre frimärken, som bla återger en sedel och ett mynt.

Dominica presenterade 1972 sin nya mynt på fyra märken.

Ecuador gav 1972 ut en serie på tre märken för luftpost och passade då på att avbilda mynt på dem.

Falkland-öarna fick 1975 nya mynt, som återger en del arter ur ögruppens djurvärld. De fem nya märkena, som skulle bekantgöra detta för omvärlden, avbildar både mynt och djur.

Förenta staterna har några enstaka märken av mindre intresse.

Som ett kuriosum kan här dras fram *Förenta nationernas* fri-

märksutgivning, därför att på ett förstadagskuvert 1960 propageras för FNs "International Bank for Reconstruction and Development" med en sedel som räcks till en som murar.

Grenada har en serie om sju märken från 1972, som presenterar Nobel-medaljerna och bilder om Nobelstiftelsen.

Guatemala har två märken från 1976 med myntmotiv. Från *Jamaica* kan nämnas två myntmärken från 1969, liksom även från *Mexico*.

Från *Montserrat* har kommit två serier om fyra märken, en som avbildar öns lokala myntning under åren 1785–1801 (kontramarkerade hela eller delar av samtida spanska och amerikanska mynt) och en som återger militära imperiemedaljer.

Från *Panamas kanalzon* finns ett märke med en medalj över den amerikanske presidenten Theodore O Roosevelt.

Såväl *Papua* och *Peru* har gett ut några myntmärken.

El Salvador har 1974 i en serie om åtta märken presenterat olika mynt.

S:t Lucia har följt *Montserrats* exempel och på fyra märken 1974 återgett kontramarkerade mynt från 1798 och 1813. Det utgivna blocket har ett särskilt numismatiskt värde.

Grenadines of S:t Vincent har två serier om tre märken med myntmotiv, dels 1976 till USAs 200-årsjubileum och dels 1977 till drottning Elisabeth II:s silverjubileum som regent.

Trinidad & Tobago firade 10- och 11-årsdagarna av sin självständighet med fyra frimärken med landets ordenstecken. Man har även frimärksserier med olympiadmedaljer och prismedaljer, tilldelade landets Angostura-fabrik.

Turks & Caicos-öarna har också ett par märken med medaljmotiv.

Uruguay har ett par märken med mynt- och sedelmotiv.

Virgin Islands firade sin första egna myntning med en serie om sex märken, med inte blott mynten utan även fängslande naturmotiv från de jungfruliga öarna.

Bilder se omslaget! NUF

ÄNTLIGEN!

Nu har det kommit! Vilket då? Jo, det som Du som läsare av Myntkontakt länge saknat. För nog tillhör Du den skara som tycker, att tidskriften blivit bättre och bättre och att många av dess artiklar har ett så bestående värde att man vill gå tillbaka till dem (och lätt hitta dem!). Så, nu finns ett register sammanställt för åren 1972–1982.

Registret är uppdelat på följande stora grupper:

Mynt
Medaljer
Sedlar
Jubileumsmynt, minnesmynt
Jetonger. Polletter. Ordnar.
Fynd
Teknik
Personalia
Utställningar. Museer. Myntverk.
SNF. KMKV. Kongresser.
Varia
Författarregister
Konstnårsregister
Stickordsregister.

Varje grupp är i sin tur uppdelad i ett antal undergrupper, växlande till antalet allt efter huvudgruppens omfattning. Det skulle bli för långt att räkna upp alla, men som exempel kan dock nämnas, att "Stickordsregister" är uppdelat på:

Sveriges regenter
Enskilda personer, inhemska och utländska
Länder, orter, platser
Stickord.
Vad finns inte i undergruppen
Stickord!

Registret är verkligen en mycket nyttig sak, väl värt sina 85:- inkl porto. Sätt in beloppet på SNFs postgirokonto nr 15 00 07-3, så kommer registret/eller besök kansliet och hämta det (då kostar det 75:-). Jfr också annonsen i SNT 1986:3, s 46.

NUF

Köp SNF:s

numismatiska litteratur! Lista kan fås på kansliet, tel 08/67 55 98 tisd–fred 10–13.

MEDALJNYTT

Akademijubileer

I år har Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien firat 200-årsminnet av sitt "återupplivande" 1786 genom Gustav III och Svenska Akademien sitt instiftande genom samme monark. De jubileumsmedaljer som utgivits skall presenteras nedan.

1. Åtsida: GUSTAV III 1786 CARL • XVI • GUSTAF medsols längs kanten. Nedtill årtalet 1986 motsols. De båda kungarnas halsbilder i profil, vänster sida, varunder nedsänkt konstnärssignaturen EN É (= Ernst Nordiné).

Frånsida: LUCIS METITUR PROGRESSIBUS • é (= Den mäter tiden genom ljusets framstegé) medsols längs kanten. På ett rutat golv en fyrkantig upphöjning på vilken en sockel och ett postament med en solursskiva, på vilken en visare samt timangivelser med romerska siffror; ovanifrån faller solstrålar.

Rand: AB Sporrongs stämpel.

Denna medalj har slagits i 36 mm diameter av AB Sporrong i Norrtälje för Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens jubileum den 20 mars 1986, som avhölls i rikssalen på Stockholms Slott i närvaro av kungaparet samt hertigen och hertiginnan av Halland. Konungen mottog i sin egenskap av akademiens Høge Beskyddare medaljen i guld. Alla deltagare i den efterföljande middagen i Stadshuset (Gyllene salen) erhöi den i brons. Akademiens ledamöter fick den senare i silver. Totalupplaga: Guld 2 ex (18 k), silver 140 ex, brons 300 ex.

Konstnären Ernst Nordin har modellerat åtsidan. Frånsidan är identisk med den av CG Fehrman 1787 graverade, andra sammanträdesjetongen, vars stamper omgjorts 1945 (NL Rasmusson: Medaljer och jetonger, slagna av Kungl. Vitterhetsakademien och Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien 1753–1953, Lund–Stockholm 1953, s.

42 nr 7b). Frånsidesstampen har alltså nu gjorts om ännu en gång. Jubileumsmedaljen är icke till salu.

Vitterhetsakademien har dessutom ändrat bestämmelserna för två av sina äldre belöningsmedaljer, utdelade "att förvaras". De skall fr.o.m. i år föras med kunglig krona och band för att bäras. Härom mera vid ett senare tillfälle.

2. Svenska Akademiens 200-årsmedalj har en intressant förebild. På ett tidigt stadium var det bestämt, att akademiledamoten professor Erik Lönnroths studie över Gustav III (*Den stora rollen. Gustav III spelad av honom själv*, Stockholm 1986) skulle ingå bland de skrifter som utgavs till jubileet. I författarens ägo fanns en medaljong med ett porträtt i biskvi under glas av Svenska Akademiens grundare. Detta skulle bli förebilden till jubileumsmedaljens åtsida. Efter åtskilliga besvär lyckades man ta loss glaset utan att skada medaljongen – arbetet utfördes av Statens konstmuseers konserve-

GYNNA
SNT:S
ANNONSÖRER

ringsateljé – och en modell tillverkas av AB Sporrong, som också stått för präglingen.

Till varje exemplar hör följande tryckta historik:

Svenska Akademien 1786–1986

Den lilla medaljong med Gustav III:s profil i relief, som ligger till grund för Akademiens jubileumsmedalj, är arv på mitt faderne. På dess baksida finns en halvt utplånad påteckning: "Denna Medailleong af Gustaf den 3dje har tillhört Mamsell Lindberg som varit kammarjungfru hos fröken Magdalena Rudenschöld". Såvitt jag minns, var det min faster Emilia Lönnroth, f. 1864, d. 1941, som ägde den före mig. Hur den kommit i hennes ägo vet jag inte, men antagligen har hon ärvt den från mina farföräldrar.

Mamsell Lindberg är antagligen den mamsell Inga Lisa Lindberg, som Magdalena Rudenschöld i sitt testamente skänkte en livränta som tack för att hon hade vårdat hennes mor, riksrådinnan Rudenschöld. Medaljongen har antagligen från början tillhört familjen Rudenschöld – den som gjort anteckningen på baksidan har säkerli-

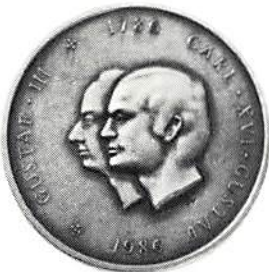

Foto: G Hildebrand, Raå, efter brons exemplar i Kungl Myntkabinettet.

Foto: Bengt A Lundberg, Raå, efter förgyllt avslag i Kungl Myntkabinettet.

gen förutsatt det. De var i båda generationerna trogna gustavianer, och det lilla kungaporträttet är med största sannolikhet bevis på en minneskult.

Det viktigaste av allt, vem som har gjort medaljongen, finns det inte den ringaste uppgift om.

Göteborg den 12 november 1984

Erik Lönnroth

Åtsida: Inom två yttre ringar Gustav III:s bröstbild, vänster sida, med långt, utslaget hår.

Frånsida: SNILLE/OCH/ SMAK inom två böjda, nedtill sammanbundna lagerkvistar, som möts upptill.

Rand: AB Sporrongs stämpel.

Medaljen är oval och mäter 33 × 27 mm. Den har slagits i 50 exemplar i 18 k guld och är icke till salu. Den har hittills endast tilldelats H M Konungen och akademiens aderton ledamöter.

Det får väl, som Erik Lönnroth konstaterar ovan i den återgivna texten, anses osannolikt att konstnären till förlagan någonsin kan identifieras. Däremot kan man konstatera, att förebilden säkerligen varit Gustaf Liungbergs medaljporträtt, som i sin tur bygger på Sergels stora medaljong från 1779 (se E. Lundmark: Sergel och den svenska medaljkonsten. Konsthistoriska Sällskapet publikation 1921, Stockholm 1922).

LLt

Några ord om Vetlanda Numismatiska förenings jubileumsmedalj

För att bevara minnet av Vetlanda Numismatiska förenings 10-årsjubileum beslöt styrelsen att utge en minnesmedalj. Föreningen har tidigare dragit nytta av närheten till Adelfors guldgruva i samband med utgivning av lokalmynt under fyra år, ett lokalmynt för varje regent, som präglade dukater med guld från Adelfors.

Då det finns en medalj som uppmärksammar guld från Adelfors så var det naturligt att använda något från denna till den nya minnesmedaljen. Medaljen som föreningen använde som förebild är den som präglades över Adolf Fredriks och Lovisa Ulrikas besök på Kungliga

Vetlanda Numismatiska Förening 10 år 1986. Av Hans Helmer. Frånsidan efter D. Fehrmans medalj över Adolf Fredriks och Lovisa Ulrikas besök på Kungl Bergskollegium 1750.

Bergskollegium den 17 november 1750. Åtsidan upptar tronföljaren Adolf Fredriks och hans gemåls Lovisa Ulrikas förenade bröstbilder i profil. Frånsidan innehåller text på 11 rader, som berättar om tronföljarens besök samt under texten ett berg med en gruvöppning, i vilken man ser Smålandsvapnet, ett upprest gående lejon, som bär en spänd båge (se Hild II, sid 95 nr 18). Det var alltså frånsidan som vi skulle använda oss av.

Styrelsen bestämde vidare att åtsidan på Vetlanda Numismatiska förenings minnesmedalj skulle avbilda Vetlanda kommuns vapen med årtalen 1976 28/5 1986 och texten runt vapnet vara *Vetlanda Numismatiska förening*.

Frånsidan skulle alltså efterbilda Adolf Fredriks medalj över besöket i Kungliga Bergskollegium". Se bilden. Skisser gjordes och till slut antogs ett förslag som skulle ligga som förlaga till medaljen.

Nu gällde det att hitta rätt konstnär och gravör samt finna någon som kunde prägla medaljen inom de snäva ekonomiska ramar som var uppsatta. Efter många kontakter med konstnärer och firmor som kunde sköta präglingen, visade det sig att det skulle bli betydligt dyrare att få fram präglingsverktygen än vad vi hade väntat oss.

Av en händelse kom så artikel-författaren i kontakt med en gravör på hemorten, Artgravyr i Bodafors, en vanlig namnskytt skulle göras. Jag tog upp problemet med medaljen och det visade sig att gravören, Kent Helmer, inte var

främmande för att hjälpa oss med att få fram präglingsverktyg. Hans far, Hans Helmer, var stålgravör och han ville försöka gravera stamparna till en kostnad som låg betydligt under de stora bolagens offerter. Gravören använde sig av våra skisser och graverade direkt i stamparna med en gång. Vi behövde alltså ingen förlagetecknare, vilket också drog ner produktionskostnaden. Det visade sig att vi kunde prägla medaljen på hemma-plan, i Vetlanda hos Svedboms, ett guldsmedsföretag. Det var med spänd förväntan, som styrelsen för Vetlanda Numismatiska Förening infann sig hos Svedboms fredagen den 23 maj 1986 för att få vara med om det historiska ögonblicket i dess historia då den första minnesmedaljen skulle slås.

Nervösa styrelsemedlemmar såg hur guldsmeden Allan Hed under överinseende av gravören Kent Helmer lade den första planen mellan stamparna och satte präglingsverktyget på plats i den 250 tons friktionspressen. Efter

SPECIE MYNTHANDEL HB

Köper o säljer
Mynt • Sedlar • Medaljer

Spec. Äldre svenska kopparmynt.
Sedlar före 1900.
Kommisionsuppdrag - Auktioner.

Storgatan 19. Box 69
574 01 VETLANDA
Tel 0383/153 01

Första jubileumsmedaljen präglad. Från vänster Lennart Carlsson, Kent Helmer, Allan Hed, Magnus Wexe. Foto Gunnar Johansson.

två slag med pressen kunde resultatet beskådas av mycket nöjda styrelsemedlemmar. Styrelsen var sedan med och präglade de 30 första silvermedaljerna som skulle bjudas ut till försäljning dagen efter, då Svenska Numismatiska föreningen höll sitt årsmöte på biblioteket i Vetlanda. Ovan beskrivna medalj slås i en maxupplaga av 100 exemplar i silver och 100 exemplar i brons.

Teknik och prägling Kent Helmer hos Svedboms Guldsmeds AB i Vetlanda.

Medaljen kan beställas från Vetlanda Numismatiska Förening, c/o Lennart Carlsson, Magasinsgatan 28, 57400 Vetlanda.

Pris 390:– för silver 925/1000, diameter 45 mm, vikt 50 gr, och för brons 275:–.

Magnus Wexe

Kungl Myntkabinettet

Från 1 september är öppettiderna ändrade. Vardagar som vanligt 11–16 och måndagar stängt, men lördag/söndag är utställningarna tillgängliga 12–17.

Under hösten kommer vissa ombyggnadsarbeten att ske, varför utställningarna tidvis kommer att vara helt eller delvis stängda. I den mån vi inte kan få fram exakta uppgifter i den sedvanliga annonsen beklagar vi detta; lämpligast är att ringa före ett tillämnat besök.

Mottagning för allmänheten äger som vanligt rum tisdagar 13–16.

RECENSIONER

N.J. Mayhew: Sterling imitations of Edwardian type. London 1983. 271 s. och 45 planscher. ISBN 0-901405-20-5. The Royal Numismatic Society's special publication No. 14.

Medeltiden har många exempel på att ett lands mynt blivit normbildande för andra länders myntning. England var ett sådant land och ett av exemplen härpå är Edwardernas myntning. Den bok, som härmed anmäles, behandlar just de kontinentala efterapningarna av Edwardernas silverpennies. Denna engelska myntning omfattar regeringstiderna för Edward I, II och III, som följde efter varandra på tronen under 1272–1377. Deras silverpennies ser ut så här:

Foto N. Lagergren, ATA.

Det är svårt att skilja de tre regenternas mynt åt efter inskriptionerna och antalet varianter under de 100 åren är också stort (nära 200).

Under 1200- och 1300-talen efterapades Edwardernas pennies av kontinentala stater, med vilka England hade handelsförbindelser. Dessa områden motsvarar nuvarande Holland, Belgien och norra Frankrike och stäckte sig även upp i Rhendalen. Inte mindre än ett 20-tal större eller mindre stater med egen myntningsrätt finns bland dem.

Vi har hertigdömen som Brabant, Limburg och Lothringen, grevskap som Flandern, Namur, Hennegau och Luxemburg, ärkebiskopsstift som Köln och Trier samt biskopsdömen som Cambrai, Liège, Toul och Verdun. Till efterpräglarna hör emellertid även Norge under Magnus VII och Erik II (1263–1299).

Mayhew's bok innehåller en mycket noggrann beskrivning av de kontinentala efterapningarna. Han lämnar uppgifter om de samlingar, i vilka mynten finns, och om ev. fyndorter för dem samt beskriver de fynd, i vilka Edwardianer och deras imitationer ingår i England och på kontinenten. Fynden i Östersjöbackenet sträcker sig upp till Baltikum.

Ur hans material har jag sammanställt siffror för de nordiska länderna. Jag har därvid följt staternas dåvarande gränser. Vissa fynd är dåligt redovisade, men siffermaterialet visar ändå trenden.

Land	Antal fynd	Edward-pennies	Imitationer
Danmark	53	5.460	816
Norge	24	224	8
Sverige	14	82	20

Danmark är som synes klart dominerande. Detta beror främst på två stora fynd av 1.497 resp. 2.060 silverpennies. Det första är det kända Ebbelnaesfyndet, nedlagt c. 1350–1355, det andra är det berömda Kirial-fyndet, nedlagt c. 1365. Danmarks närhet till de västeuropeiska handelscentra gör, att flertalet av de stater som efterapade Edwardianerna finns representerade i de danska fynden.

I Norge finns ett fynd om 174 Edward-pennies, som förknippas med fiskhandeln i Bergen.

De svenska myntfynden är få och har följande sammansättning:

Landskap	Fynd	Edward-pennies	Imitationer
Dalsland	1	1	-
Gotland	2	5	-
Småland	2	2	1
Västergötland	6	44	15
Öland	1	25	4
Östergötland	2	5	-

Samtliga svenska fynd stammar från 1300-talets början till ca 1360.

En genomgång av fyndmaterialet visar för de nordiska länderna del följande ursprung för flertalet av de funna imitationerna:

Land	Danmark	Norge	Sverige
Brabant	44	-	3
Cambrai	14	-	1
Chatillon	21	2	1
Flandern	78	-	5
Hennegau (Hainaut)	65	-	-
3			
Kuinre (herrschaft)	45	-	-
Looz	14	-	3
Lothringen	13	-	-
Luxemburg	143	2	-
Namur	23	-	-
Youl	48	-	-

Till belysning av inledningens ord om Englands handelsförbindelser kan nämnas, att Mayhew redovisar 121 engelska och 14 irländska fund av kontinentala sterlingar.

NUF

Harald von Roques de Maumont: *Antike Reiterstandbilder*. Berlin 1958. 102 s. Archiv-Nr 35 12 58.

Under 1900-talet har det blivit allt vanligare att i konstnärliga sammanhang draga in numismatiska synpunkter - t ex att använda antika mynts sinnebilder och porträtt för datering av funna konstverk, för att namnge antika porträttbyster osv.

Förevarande bok kartlägger ryttarstatyrens utveckling under antiken. Författaren berättar på ett medryckande sätt om denna konstform och tar därvid - heder åt honom! - mynten till hjälp. Mynten har avbildat ryttarstatyer, vars existens man känner till, men som försvunnit. Inte mindre än åtta sådana romerska mynt avbildas och deras statyer beskrivs konsthistoriskt.

Från den grekiska världen berättas om en ryttare, som kunnat - med hjälp av myntporträtt - identifieras som Ptolemaios III Euergetes av Egypten.

Böcker av sådant här slag stärker

numismatikernas krav på mer beaktande i tvärvetenskapliga sammanhang och högre status!

NUF

25 Jahre Berliner Münzen Freunde 1960-1985. Berlin 1985. 269 s. *Upplaga 500 ex.*

Den numismatiska föreningsverksamheten i staden Berlin har skiftat under 1900-talet p g av det politiska skeendet. Under andra världskriget firades dock ett 100-årsjubileum av en förening med verksamheten främst inriktad på forskningssidan. År 1985 kunde en samlarförening högtidlighålla 25-årsjubileet av dess återuppståndelse. Det är en begivenhet, som självfallet celebrerades med en rikt illustrerad festschrift, men inte en med lokal prägel utan en som bör vara av intresse även utanför Tysklands gränser. Läs här!

Efter den inledande sedvanliga föreningshistoriken ger René Breffa med *Une cité grecque en Gaule: Massalia et sa Numismatique* oss en exposé över den grekiska bosättningen i nuvarande Provence.

Inte mindre än fem artiklar berör den antika tiden. Den andra - av Mathias Lindemann - ägnas *Die Wirtschaft des römischen Kaiserreiches im ersten und zweiten Jahrhundert n. Chr. und ihre Darstellung auf Münzen*. Vi får inte blott en snabbskiss över näringslivet utan även besked om dess gudomligheter och dess inverkan på fränsidornas sinnebilder på vissa mynt.

I den tredje artikeln ger Alexander Ollendorf oss i *Galba, Otho, Vitellius. Das Dreikaiserjahr 69 n. Chr.* en såväl personhistorisk som numismatisk inblick i detta års dramatiska händelser.

Günther Schlüter berättar i *Eine unedierte Bronzemünze aus Iconium* om ett under Gordianus III (238-244) i Iconium i Lykaonien präglat mynt. Det tydligen unika myntet placeras in i sitt intressanta, numismatiska sammanhang. Samme författare berör i *Hero und Leander auf den antiken Münzen von Abydos und Sestos* en berömd antik saga, som tjänat som motiv långt in i modern tid i konst och litteratur.

Heinz Kernbach ger med *Zeitgenössische Fälschungen von sächsischen Münzen und Beischläge zu sächsischen Münzen aus der Zeit von 1545-1590* ett fint jämförelsematerial för vår förfälskningskommittés arbete.

Med *Medaillen der Völkerschlacht bei Leipzig* får medaljalskaren något att "läska" sig med. Napoleons nederlag 1813 har medfört en så stor produktion av olika minnestecken, att författaren - Wolfgang Faberé - delar in sin

framställning i fyra delar: omkring 1813, 50-årsminnet 1863, 100-årsminnet 1913 och invigningen av minnesmonumentet samt efter första världskriget. Faberé publicerar även medaljer, som inte fanns i den berömda Julius-samlingen. Det har blivit en fin parad!

Berlin har en alltför lång, ofta dramatisk historia bakom sig för att helt kunna förbigås i ett sådant här sammanhang. Vi får i *Berliner Geschäftsmarken und Zeichen. ein ausgewähltes Kapitel aus dem numismatischen Randgebiet der Berliner Stadtgeschichte* under ledning av H E Grunwald göra en fin, rikt illustrerad rundvandring i pollettens värld.

Berlins andel i den europeiska historien kommer in i Wolfgang Königs *Napoleon und Spandau*, som beskriver krigsödet för den utanför Berlin belägna fästningsstaden Spandau som bakgrund till dels en av fransmännen över fästningens kapitulation slagen medalj och dels ett av staden 1816 utgivet obligationslån för hävande av krigsskadorna.

Våra sedelvänner får av samme König läsa om *Die sogenannten "Dr.-v.-Niedermayerscheine"*. *Eine Betrachtung über ein militärisches Vorhaben während des Ersten Weltkrieges in Persien*. Det är en spännande läsning om tyska marksedlar med påtryckt persisk text för att de skulle bli giltiga i Persien, om av tyskarna präglade persiska mynt och om ett personöde, som sträckte sig över två världskrig.

Från Persien är det inte långt till Siam-Tailand. Gert Böhm ger oss i *Siam und seine Zahlungsmittel* ett med otaliga myntillustrationer berikat tvärsnitt av landets historia.

Festschriften när med sista bidraget sin höjdpunkt - åtminstone enligt min egen, medaljfrälsta synpunkt. Rubriken är *Kreuz gegen Halbmond. Die legendäre Seeschlacht von Lepanto am Sonntag, dem 7.10.1571 und ihre Vorgeschichte*. Det är krigs- och personhistoria, vars värde ökas genom det rika bildmaterialet, främst i medaljens form. Den som tillika är intresserad av "nautica" får här frossa i skeppsvybildningar på medaljer (det finns annat än holländska sjöslag för honom!).

NUF

Riksdagsbehandlingen av frågan om lokalför- hållandena vid Kungl Myntkabinettet

Under vårriksdagen har en trepartimotion (1985/86:Kr 322) ställts som syftade till en förbättring av lokalförhållandena för myntkabinettet (se SNT 1986:4/5 s 126).

Kulturutskottet har i sitt betänkande (KrU 1985/86:18 p 30) anfört följande: Regeringen har i mars 1984 till byggnadsstyrelsen för handläggning överlämnat en skrivelse från riksantikvarieämbetet och statens historiska museer med önskemål rörande lokalförsörjningen för myntkabinettet. Regeringen har samtidigt meddelat föreskrifter för den fortsatta planeringen av lokaler i det kvarter där myntkabinettet och historiska museet nu har sina lokaler. Därvid får bl a fortsatt upprustning genom etappvis sk åtgärdsprogram planeras. Då det gäller myntkabinettet prövar byggnadsstyrelsen kontinuerligt även mer förutsättningslösa lokallösningar. Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet att riksdagen avslår motionen.

Kulturutskottets ställningstagande har föranlett en reservation (KrU 1985/86:18, 68) av Ingrid Sundberg (m), Karl Boo (c), Lars Ahlmark (m), Gunnel Liljegren (m) och Kerstin Göthberg (c) som ansåg att myntkabinettet har stora behov att få tillgång till lämpliga lokaler. Med hänsyn bl a till de värdefulla samlingar som finns på museet är det angeläget att lokalfrågan löses snarast. Trots att regeringen för mer än två år sedan överlämnat en skrivelse till byggnadsstyrelsen med önskemål rörande lokalförsörjningen synes frågan inte ha kommit närmare sin lösning. Utskottet borde därför anse att riksdagen med bifall till motionen hos regeringen bör begära åtgärder för att bereda myntkabinettet lämpliga lokaler.

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservationen av Ingrid Sundberg m fl – bifölls av riksdagen utan votering (Snabbprot. 1985/86:128 punkt 30 mom. 3).

TS

FÖRENINGAR

FAGERSTABYGDENS MYNTKLUBB sammanträder första helgfria måndagen i varje månad (utom juli och augusti) på Västanfors Industriens matsal kl 19.00.

FALU-BORLÄNGE MYNTKLUBB. Datum ej meddelat.

MYNTKLUBBEN GOTEN, Visby. Möten på Solhem 25/9, 30/10, på Slite Hotell 27/11. Övriga upplysningar: John Hildingsson, tel 0498/157 24.

GÖTEBORGS NUMISMATISKA FÖRENING. Mötesdagar: 8/9, 13/10, 10/11 (årsmöte), 8/12. Lokal: Traktören, Köpmansgatan 20. 6 bg. Tid: 19.00. Antiksektionen: Lokal Schackspelets Hus, Haga Kyrkogatan 3, kl 18.30–21.00. Upplysningar: tel 031/17 79 70 (Bo Nordell) under dagtid, ej helger eller lörd/sönd.

HALMSTADS MYNTKLUBB. Lokal: Klarasalen, Fredsgatan, i Biblioteket, Halmstad. Övriga upplysningar: N-E Ericsson, tel 035/1296 76. Datum ej meddelat.

HÖÖRS MYNTKLUBB har möte med auktion i Höörs Plåts matsal 11/9, 13/11, 11/12. Upplysningar: Evert Olofsson 0413/221 51.

KALMAR MYNTKLUBB har möten första helgfria måndagen i varje månad (utom juli och augusti) kl 19.00 i SE-banken, Storgatan 17, Kalmar. Upplysningar: tel 0485/312 81, 080/115 84. Auktioner varje gång.

KATRINEHOLMS MYNTKLUBB har möten första helgfria onsdagen i varje månad på restaurang Storstugan, Stortorget 1, Katrineholm. Upplysningar: tel 0150/210 45 el 151 00.

KLARÄLVDALENS MYNTSAMLARE har möte den 21/9, 26/10 kl 16 och 23/11 kl 13 på Rådastrand. Auktioner, föredrag osv. Upplysningar: 0563/407 25.

KRISTIANSTADORTENS NUMISMATISKA FÖRENING har möten med auktion på Hemgården, Norrtullsgatan 9, Kristianstad, kl 18.30 den 15/8, 19/9, 17/10, 21/11, 12/12. Listor och upplysningar gm Ingvar Nilsson 044/713 28.

LUNDS NUMISMATISKA FÖRENING har möte kl 19.15. Lokal: Utbildningshuset Studentlitteratur, Åkergränd 1. Upplysningar: tel 046/12 25 93. 3/9, 8/10, 5/11, 3/12.

MYNTKLUBBEN NICOPIA har möten andra måndagen i varje månad på Pensionärgården, V Trädgårdsgatan 57, Nyköping, kl 19. Upplysningar: tel 0155/134 29, 671 54, 128 41.

NUMISMATISKA FÖRENINGEN ÖRESUND håller månadsmöte med auktion i lokalen Borgen i Helsingborg. Datum ej meddelat.

NÄSSJÖ MYNTKLUBB har möte med auktion på restaurang Terassa, Rådhusgatan 23, Nässjö den 26/8, 30/9, 28/10, 25/11. Upplysningar: tel 0383/158 35 kl 07.00–09.00.

SAMLARKLUBBEN NUMIS, Skellefteå har möten första torsdagen i varje månad i NV-huset, konferensrummet. Upplysningar: tel 0910/ 186 80.

SANDVIKEN-GÄVLE MYNTKLUBB håller möten i Hemgården, Kungsbacksvägen 11, Gävle. Uppl: 026/18 37 64. Datum ej meddelat

SKARABORGS NUMISMATISKA FÖRENING, Skövde, har möten med auktion på restaurang Postiljonen den 14/9, 12/10, 9/11, 7/12. Upplysningar tel 0500/808 50 (Thord Lund).

SKILLING BANCO NUMISMATISKA FÖRENING, Linköping. Lokal: Huvudbiblioteket, Lindblomsrummet, Hunnebergsgatan 8, Linköping. Upplysningar: tel 013/13 69 87. Datum ej meddelat.

SKÅNES NUMISMATISKA FÖRENING, Malmö. Ny mötesadress IOGT, Kungsgatan 16 A. Möten 26/9, 30/10 och 27/11. Klubblokalen Kungsgatan 38 A, Malmö håller öppet varje tisdag kl 19–21 under september–maj.

SÖDRA DALARNAS MYNTKLUBB sammanträder första torsdagen efter den 15 i varje månad kl 18.30 i Rembostugan, Hedemora. Upplysningar: tel 0226/562 78.

TRELLEBORGS MYNTSAMLARKLUBB har möte andra måndagen i månaden kl 18.30 i Söderslotts Sparbanks samlings-sal, C B Friisgatan 4 A, Trelleborg. På programmet står auktioner, föredrag, lotteri mm. Upplysningar: tel 0410/345 44.

TÄLJE MYNTKLUBB. Södertälje har möte i Wendelas rum, biblioteket Luna kl 19.00 den 11/9, 9/10, 13/11. Upplysningar: tel 0755/619 38 eller 313 14.

NUMISMATISKA KLUBBEN I UPPSALA sammanträder på Skandia, Drottninggatan 1 A. Upplysningar: 018/11 5000. 23/9 (föredrag), 21/10 (auktion), 11/11 (föredrag), 9/12 (julfest med föredrag; datum med reservation för ev ändring).

WESTERBERGSLAGENS MYNTKLUBB har möten kl 19. Lokal: Tingshusgatan 2, Ludvika. Datum ej meddelat.

VETLANDA NUMISMATISKA FÖRENING har möte med auktion på IOGT-lokalen, Kullgatan 34, Vetlanda kl 19.15 den 29/8, 26/9, 31/10, 28/11. Föreningens 10 års-jubileum och Svenska Numismatiska Föreningens årsmöte avhålls 24-25 maj med bl a festmiddag på Vetlanda stadshotell och bussutflykt. Upplysningar: tel 0383/158 35 kl 07.00-09.00.

VILLSTADORTENS MYNTKLUBB, Smålandsstenar, har möten andra måndagen i varje månad utom juni, juli och augusti. Föredrag o dyl följs av auktion. Upplysningar: tel: 0345/112 95. Lokal: Finnvedens Sparbank (källarlokalen).

VÄRENDIS NUMISMATISKA FÖRENING, Växjö. Datum ej meddelat.

VÄSTERÅS MYNTKLUBB har möten på Jakobsbergsgatan 13 A kl 19.00 första onsdag i månaden sept-dec. Närvarolotteri vid varje möte. Upplysningar: tel 021/13 94 94 (efter kl 18).

ÖREBRO NUMISMATISKA FÖRENING har möten med auktion Järntorgsgatan 3. Upplysningar: tel 019/13 52 13. 24/9, 29/10, 26/11.

MYNTNYTT

Österrike

Med prins Eugen av Savoyen, Österrikes framgångsrikaste krigsherre, avslutades en lyckosam period i landets historia. Genom hans stora framgångar i Ungern, Norditalien och Tyskland blev de habsburgska länderna, som vid den tiden blivit en enhet, en stormakt och Wien en medelpunkt i europeisk politik.

Bland hans största bedrifter kan nämnas segern mot turkarna vid Zenta 1697, erövringen av Belgrad 1717 och avslutandet av kriget mot turkarna 1716-1718.

Till 250-årsminnet av prins Eugen av Savoyens död har Österrike gett ut ett 500-schillingsmynt i silver.

Thomas Pesendorfers åtsida visar prins Eugen av Savoyen till häst. I omskriften: PRINZ EUGEN V SAVOYEN 1663 1986 1736.

Frånsidan visar professor Edwin Grienaus välkända bild med vapensköldarna. I mitten valören 500 SCHILLING och med omskriften REPUBLIK • ÖSTERREICH •.

Diam. 37 mm; vikt 24 gr; finvikt 22,2 gr; upplaga 500.000 ex.

Bele

**GYNNA
SNT:S
ANNONSÖRER**

AUKTIONER

SVENSKA

Oktober

23 AB Stockholms Auktionsverk

25-26 B. Ahlström Mynthandel AB

November

20 AB Stockholms Auktionsverk

UTLÄNDSKA

1986

September

22-23 Wien, Dorotheum

24-26 München, Hirsch Nachf.

29-30 Osnabrück, Künker

Oktober

1 Osnabrück, Künker

7-9 München, Aufhäuser

8-9 London, Spink

13-14 Zürich, Bank Leu

15-16 Zürich, Spink

18 Nürnberg, Frank

21-23 Köln, Schulten & Co.

23-25 Hamburg, Emporium

27-28 München, Partin Bank

29-31 Köln, Münz-Zentrum

November

5-7 Frankfurt, Peus Nachf.

8 Nürnberg, Gradl & Hinterland

10-12 Köln, Kölner Münzkabinett

19-20 London, Spink

24-25 München, Lanz

26-28 München, Hirsch Nachf.

December

1-2 Wien, Dorotheum

3-5 Essen, Schenk-Behrens

11-13 Mannheim, KPM

MÄSSOR

SVENSKA

6-9/9 Antikmässan, Borlänge

2-4/10 Antikmässan i Norrköping

23-26/10 Antikmässan i Borås

INTERNATIONELL

28.8-7.9 Stockholmia -86 (Älvsjö). Internationell filateli med numismatiskt deltagande.

TILL HÖSTENS KVALITETSAUKTION

20 november 1986

tar vi nu emot

MYNT PLÅTMYNT
SEDLAR MEDALJER
ORDNAR AKTIEBREV

Kontakta oss redan idag
för vidare information!

Inlämning kan även ske till vår
Malmö-filial (Engelbretsg. 7).

AUKTIONSVÄRKET
MYNT

AB STOCKHOLMS AUKTIONSVÄRK

Det äldsta i världen. Det största i Norden.

JAKOBSGATAN 10, BOX 16256, 103 25 STOCKHOLM. TEL 08-14 24 40

ULF NORDLINDS MYNTHANDEL AB

Nybrogatan 36 • Box 5132, 102 43 Stockholm

Telefon 08-62 62 61

KÖPER • SÄLJER • VÄRDERAR
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

ORDNAR

Numismatisk litteratur

Medlem av Sveriges Mynthandlares Förening

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av mynthandlare, hitintills 23 företag i 11 olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige. Samtliga är medlemmar i Svenska Numismatiska Föreningen och har skrivit under uppropet mot myntförfälskningar – Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

De nuvarande medlemmarna är:

B. Ahlströms Mynthandel AB
Kungsgatan 28, Box 7662
103 94 Sthlm 7, tel 08-14 02 20

Amneklevs Mynthandel
Skolgatan 20, 602 25 Norrköping
tel 011-10 29 50

Hirsch Mynthandel
Stureplan 4
114 35 Stockholm, tel 08-11 05 56

Karlskrona Mynthandel
Hantverkargatan 11
371 35 Karlskrona, tel 0455-813 73

Rune Larsson Mynthandel
Österlånggatan 15, 502 32 Borås
tel 033-11 03 15

Lunds Mynthandel
Klostergatan 5
222 22 Lund, tel 046-14 43 69

Malmö Mynthandel
Kalendegatan 9, 211 35 Malmö
tel 040-11 65 44

Mynt & Medaljer HB
Sveavägen 96, Box 19507
104 32 Stockholm, tel 08-34 34 23

Myntet i Malmö
Stora Nygatan 17, 211 37 Malmö
tel 040-12 99 30

Mynthuset
Biblioteksgatan 5, Box 7049
103 86 Stockholm, tel 08-20 51 81, 20 60 52

Ulf Nordlinds Mynthandel AB
Nybrogatan 36, Box 5132
102 43 Sthlm, tel 08-62 62 61

Norrälja Mynthandel AB
Tullportsgatan 13, Box 4
761 00 Norrälja, tel 031-16 28 26

Numis Mynt & Frimärkshandel AB
Kaserntorget 6, Box 2332
403 15 Göteborg, tel 031-13 33 45

J. Pedersen Mynthandel
Skolgatan 24, 502 31 Borås
tel 033-11 24 96

Peo Mynt & Frimärken AB
Drottninggatan 19, Box 16245
103 25 Sthlm, tel 08-21 12 10

Selins Mynthandel AB
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm, tel 08-11 50 81

Specie Mynthandel HB
Storgatan 19
574 00 Vetlanda, tel 0383-153 01

Strandbergs Mynt & Frimärkshandel AB
Arsenalsgatan 8, Box 7377
103 91 Sthlm, tel 08-20 81 20

HB Thörnströms Mynt & Sedlar
Apotekaregatan 8 C
582 27 Linköping, tel 013-13 54 65

Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3, 411 39 Göteborg
tel 042-11 01 01, 13 67 42

R. Uppgrens Mynthandel
Fågelsångsgatan 5, 252 20 Helsingborg
tel 042-11 01 01, 13 67 42

Wallin & Bakos AB
Kungsgatan 4 B 2½ tr, Box 26058
100 41 Sthlm, tel 08-10 00 57, 10 00 58

Håkan Westerlund Mynthandel AB
Vasagatan 42, 111 42 Stockholm
tel 08-11 08 07

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Box 19507, 104 32 Stockholm, tel 08-34 34 23